

SÆRNUMMER AF PANURUS

medlemsblad for DOF og OAS

**Sønderskoven
1981 - 1985**

September 1985

Kære fuglevenner - Vi sender hermed rapporten om Sønderskoven for en periode 1981-1985.

Vi håber at i vil gøre brug af det vedlagte girokort, til indbetaling af et beskedent beløb på 5,- 10,- 15,- kr., eller mere.

Vi kan oplyse at produktionsprisen på een Sønderskovrapport er ca. 10,- kr. pr. stk.

På forhånd tak - og god læselyst...

Med venlig hilsen

OAS/DOF-Sønderjylland

VEJRFORHOLD

Inledning/forhistorie : Det hele tog sin begyndelse i 1981, hvor Per Jansen ved tilfældige observationer fra sit køkkenvindue opdagede rovfugletrækket og derfor satte sig op på sit hustag og observerede engang imellem. Dette år var et enormt godt rovfugleår, men vi fik ikke rigtig system i noterne, ligesom der slet ikke blev bemærket eller nedskrevet noget småfugle- due- eller nogetsonhelst andet træk.

I hvert fald var grunden hermed lagt for de kommende års observationer. I '82-'83 blev der nogenlunde regelmæssigt observeret (så meget skolen kunne tillade), og i disse år var der en fast observatørkreds.

Imidlertid flyttede Per Jansen og Peter Damgaard i '84 udenamts, og undertegnende sad mutters alene tilbage på posten som heltidsobservatør. I løbet af årene har vi så fundet ud af, at der faktisk har været gjort en del obs. ved Sønderskoven i 60'erne og i begyndelsen af 70'erne, som ville have været helt spændende at have med her, men som desværre ikke uden større komplikationer har kunnet opdrives. Fra tidligere SJ-rapporter kan et pænt rovfugletræk dog spores, f.eks. er en del lærke- og vandrefalke set her.

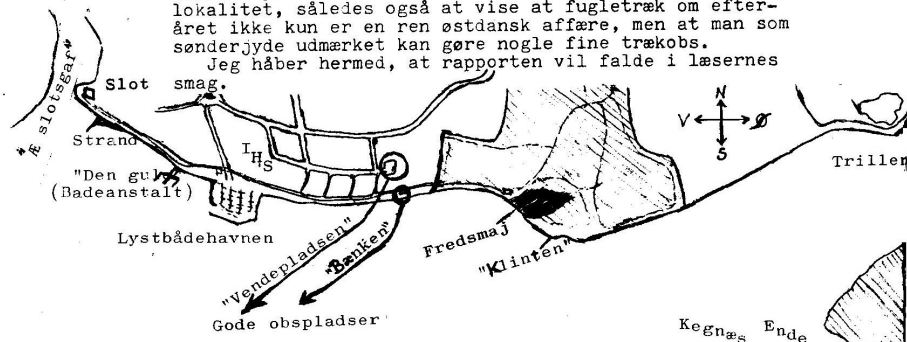
Om rapporten og dens formål

Rapporten er meget præget af, at stedet har været på opdagelsesstadiet i obs.årene. Først i 83 og hovedsaglig i 84 blev det opdaget, at størstedelen af drosseltrækket og alliketrækket samt en del våger trækker så langt inde over byen, at de ikke har kunnet ses fra obs.posterne. Sønder-skoven har jo den ulempe, at den ikke har en halvøeffekt, så der således burde være ført kædeobs. op langs Sønder-skoven, men det har besætningen dog heller ikke været tilstrækkelig stor til. Endvidere er det svært at sammenligne trækket årene imellem og med andre fuglestationer pga. de til tider uregelmæssige observationstider og trækkets spredning.

Det har syntes lidt uoverkommeligt at opstille pinde - diagrammer o.lign., som andre rapporter gør det, da det jo er en 4-års rapport, men jeg mener, at man med rimelig lethed stadig vil kunne aflæse, f.eks. hvornår de forskellige fuglegrupper/arter kulminerer, og netop det er meningen, idet jeg håber, at rapporten vil kunne lokke lokale beboere og besøgende ud til Sønderskoven.

Ligeledes er det rapportens målsætning at gøre opmærksom på Sønderskovens eksistens og kvalitet som træklokalitet, således også at vise at fugletræk om efteråret ikke kun er en ren østdansk affære, men at man som sønderjyde udmærket kan gøre nogle fine trækobs.

Jeg håber hermed, at rapporten vil falde i læsernes

1981 : august : Køligt vejr med masser af regn fra lavtryk. Til sidst dog igen højtryksvejr med NV-lige vinde.

september : Måneden fortsatte med højtryksvejret med fugtig varme og fra den 8. megen tåge indtil den 12., hvor der kom regn fra vest.

Ganske langsomt blev vejret dog mere stabilt, og sidste halvdel af måneden beherskedes af en varm luftstrøm fra SØ, der varede til 03.10.

pri.sep.: vættilige vinde (N til S, dog mest NV-SV)

med.sep.: hovedsagligt lette SØ-lige vinde

ult.sep.: 21.-25. V - SSV vinde

26.-28. SØ - SSØ - briser

29./30. frisk N og SV vind

oktober : Fra den 3.10 kom der så rigtigt efterårsvejr med regn og blæst (storm 7.10). Dette varede til 17.10, hvorefter resten af måneden gav meget skiftende vejr. Den bragte også den første nattefrost.

04.-22.: VNV - SV - lige vinde

24.-31.: først lette sydlige vinde, så hårde vinde fra SV.

De vestlige vinde i midten af oktober (efterårsferien) gav et fint rovfugletræk.

november : Startede med milde vestlige frontpassager, men 05.-09. kom der kold luft med opklaring fra Nord.

1982 : august : Fra midten af aug. var måneden præget af lavtryk fra Vest med regn og byger. SV - V - lige vinde

september : Høle måneden præget af lavtrykspassager fra vest med en del byger og nogle dage med opholdsvejr indimellem.

Første halvdel af måneden : V - SV -lige vinde.

Anden halvdel af måneden : SØ- vinde dog SV 27.-29., hvilket straks gav 1400 musvåger, hvorimod de SØ-lige vinde dagene forud ikke havde givet noget.

oktober : En del blæst, regn og byger. Stort set SØ-vind indtil den 19., hvilket gav det vidt berygtede kanontræk af knortegæs (også ud over resten af Sønderjylland) og aftenfalk.

20.-31. mest SV - V - vind

november : Startede med solskin, de første tre dage stadig med vestevind, men så hårde vinde fra SØ. Fra den 10. igen vind fra V - og SV og megen regn og blæst.

1983 : august : Fra den 3. yderst stabilt vejr. Tørke hærgede landet. Til at begynde med køligt, men efterhånden ret høje temperaturer
Skiftende lette - friske vinde.

september : 01.-12. : Regn, blæst og byger fra vest. Herefter tre dage med stabil regn, hvorefter resten af måneden var præget af sol og blæst. (Observationen var stort set indstillet 4.-18., mest pga. vejrforholdene).
19.-20. løjede vinden så meget af, at de sydvestlige vinde gav et par fine træk dage. Ligeledes gik det den 23., hvor der bl.a. blev set 6 dværgfalke og næsten 1900 jernspurve. Det enorme antal jernspurve må ses som følge af en koncentration/ophobning af fugle der, pga. de hårde vinde ikke har kunnet trække ugerne i forvejen.

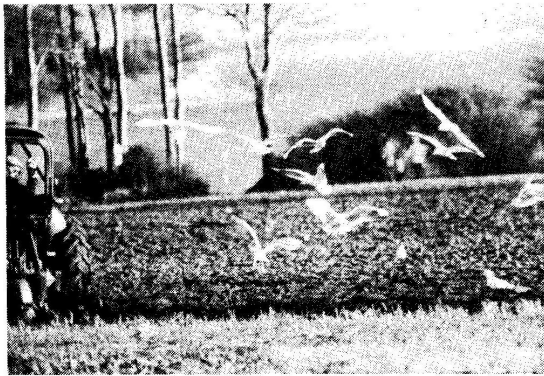
Hele måneden igennem V - SV -lige vinde med op til kulingstyrke først på måneden, til sidst dog NV-lig drejende og 29.-30. østlige vinde, som flux gav knægeørn, aftenfalk, rød glente og knortegæs.

oktober : var præget af meget skiftende vejr, der dog som gennemgående træk blev domineret af lavtryk med regn fra vest, dog også med et par solskins - perioder indimellem.

De første par dage stadig med østlige vinde, men resten af måneden stort set vestlige, ret hårde vinde (NV - SSV) og sydlig kuling 16.10 pladask midt i kulminationstiden for en del rovfugle, som så stort set udeblev.

november : prægedes af ualmindelig fint novembervejr. 1.-3. : sol, 4.-9. stille, tåget og mildt, 10.-25. sol med nattefrost.

Vind : 1.-12. vinde hovedsageligt fra S - VSV.

1984 : august : 15.-22. NV-lige lette vinde
23.-25. Østlige briser og masser af varme
26.-31. Frisk V - SSV - vind.

september : 01.-14. Meget skiftende lette vinde, dog
04.-08. vinde fra NV-NØ, hvilket ikke lige netop er lutter lagkage for fugletræk. sydlig vind op til kulingstyrke
den 10. østenvinde, som resulterede i en del østgående træk og årets eneste fiskeørn.
15.-19. østgående træk og årets eneste fiskeørn.
20.-23. vsv-ssv-vinde resulterende i et godt småfugletræk
24.-27. skiftende NØ, NV, SV
27.-30. den smule østenvind gav straks knortegæs.
Ikke så underligt der ikke var nogen fugle ved alle de åndssvage vindretninger.

oktober : 01.-05. S-lige lette vinde (SV-SØ), hvilket resulterede i, at trækket blev forskudt nogle kilometer mod nord (iflg. meldinger) og således glippede det meste af en musvågekulmination samt et pænt Sjaggertræk.
07.-16. VNV - SV vinde gav et fint småfugletræk og pæn rovfuglekulmination 15.-17.10.
17.-22. Vinden mere sydligt drejende (SV -- S) og ret blæsende, op til storm, hvor observatøren skyndte sig at tage et smut til Blåvand og så på skråper og store stormsvaler.
måneden ud var der igen V - SV vinde med pænt træk.

november : til at begynde med fint, klart vejr med SV lige vinde, hvilket bevirkede, at der var rovfugletræk at se endog et stykke inde i november. På grund af arbejde måtte novemberobservationen desværre indstilles, hvorfor der nok heller ikke rigtig kom chek på omfanget af gråsiskeninvasionen.

Observatørfolket i efterårsferien '84.

(Ved "Bænken")

Observatører : '81 : Per Jansen, Peter Damgaard, Søren Mainz, Erik J. Hansen, Martin Seeberg Lemke.

'82 & '83 : Per Jansen, Peter Damgaard, Susanne Kolmos, Erik Hansen, Martin Seeberg Lemke, Hans Berg.

Gæsteobservatører, : Peter Kjær Hansen, Søren Poulsen, der indimellem har Kaj Abildgaard, Thor Bue Hansen, Hans Martin Jørgensen, Michael Bladt, Gert Fahlberg, Leif Olsen og ringmærker Vagn Lind.

'84 : Martin Seeberg Lemke

Gæsteobservatører : Erik Hansen, Per Jansen, Hans Berg, Lene Timmermann, Poul - Erik Hansen, Kaj Abildgaard, Mette Viggo Jørgensen, Peter Kjær Hansen, Troels Forstein, Ejnar Wollesen og "Viggo" og Susanne Kolmos.

Særlig TAK til Hans Christensen for en uges obs. i september og til Michael Bladt og Thor Bue Hansen for god obs. og selskab i efterårsferien.

Observationstid	aug. 20	sep. 42	okt. 76	nov. 13	ialt 151 timer.		
1981 :							
a u g u s t							
	1	2	3	4	5	6	total
1982			14.10	06.25	23.15	34.05	77.55
1983		0.20	1.00	11.35	03.25	12.50	29.10
1984				05.00	03.20	03.00	11.20
s e p t e m b e r							
1982	26.50	48.25	51.40	15.10	37.25	44.05	233.15
1983	2.20	3.40	0.00	11.50	14.25	33.30	65.45
1984	15.55	6.10	14.55	18.15	18.20	25.35	99.10
o k t o b e r							
1982	28.40	26.00	36.45	29.25	32.00	9.05	161.55
1983	10.55			11.10	2.00	8.40	32.45
1984	7.40	19.05	40.20	20.40	9.50	27.05	124.40
n o v e m b e r							
1982	12.30	0.20	2.30				15.20
1983	1.00						1.00
1984	2.45		1.00				3.45
i a l t							
1981	151	timer					
1982	489	timer					
1983	129	timer					
1984	239	timer					

Man må til dels også sammenholde obs.timer med vejrforholdne, idet der ikke er det store træk i pisvejr og derfor heller ingen obs.tid (eks.: sep.83). Så selv om obstimerne kan være meget forskellige, kan dækningen alligevel godt være repræsentativ for perioden.

1981 : Som før skrevet er observationerne for 1981 ikke overvældende systematiske, så derfor bringes her tallene for sig selv. Mere detaljerede oplysninger for 81 end de her nævnte findes ikke.

	aug.	sep.	okt.	nov.	ialt
obs.timer	20	42	76	13	151
obs.dage	6	13	14	5	38

observationerne er for det meste foretaget efter skoletid (heraf de svigtende "småpipstal") undtaget 30.09 & 01.10 og 12.-18.10, + weekenderne, hvor der blev obs 8 timer dagligt. Obs.tidsrum 24.08 - 07.11.

ARTSLISTE (alt v/sv-træk) :

<u>Grågå</u>		"Krage"		Vindrossel
25.09 54		16.10 50		14.10 40
18.10 90		17.10 50		15.10 40
19.10 100		18.10 120		16.10 60
		19.10 20		17.10 190
<u>Knortegås</u>		25.10 50		
19.10 190		27.10 70		<u>Sjagger</u>
		28.10 70		14.10 500
				15.10 11
<u>Vibe</u>		<u>Allike</u>		16.10 240
25.09 17		14.10 1050		17.10 450
18.10 200		15.10 280		18.10 60
06.11 60		16.10 1200		02.11 140
		17.10 1350		03.11 1310
<u>Hjøjle</u>		18.10 1900		26.11 150
13.10 43		19.10 210		11.12 35
18.10 6		25.10 100		13.12 10
		27.10 100		25.12 120
<u>Strandhøjle</u>		28.10 150		27.12 20
23.09 2		02.11 60		
		03.11 150		<u>Stær</u>
<u>"Dobber"</u>				15.10 700
05.10 5				16.10 500
		<u>Skovskade</u>		17.10 380
<u>Alm. Ryle</u>		15.10 2		18.10 50
? 11		17.10 10		19.10 100
<u>Huldue</u>		<u>Sanglærke</u>		<u>Silkehale</u>
01.10 6		25.09 350		03.11 14
15.10 5		15.10 10		06.11 21
16.10 2		16.10 3		01.12 6
<u>Ringdue</u>		<u>Bjerglærke</u>		<u>Stor Tornskade</u>
13.10 90		16.10 3		15.10 1
15.10 370				19.10 1
16.10 695		<u>Ringdrossel</u>		
17.10 360		kulmination		
18.10 670		13.10 med 28		<u>Landsvale</u>
19.10 3		rast. se senere i rapp.		400 på træk ialt
28.10 50				15.10 2
		<u>Solsort</u>		16.10 5
er imidlertid		16.10 6		17.10 5
4100 ialt iflg. PJ's noter.		17.10 2		18.10 5
		18.10 3		
<u>Råge/Krage</u>				<u>Bysvale</u>
03.11 50		<u>Misteldrossel</u>		17.10 3
		15.10 3		

Artsliste, fortsat

<u>Engpiber</u>		<u>Grønirisk</u>	
27.09	10	15.10	5
28.09	22	17.10	4
15.10	20		
16.10	40	<u>Tornirisk</u>	
17.10	20	16.10	40
18.10	5	17.10	30
19.10	30		
		<u>Bjergirisk</u>	
<u>Musvit</u>		16.10	6
14.10	12	17.10	18
15.10	29	18.10	2
16.10	17		
17.10	5	<u>Stillits</u>	
		15.10	4
<u>Blåmejse</u>		16.10	6
15.10	5		
16.10	5	<u>Grønsiken</u>	
		25.09	31
<u>Sortmejse</u>		27.09	100
15.10	1	30.09	100
		14.10	80
Desuden er		15.10	290
noteret :		16.10	170
"i massevis		17.10	220
af mejser"		18.10	10
27.09		19.10	31
		03.11	80

Som det ses er småpipstillingerne udført meget lallende rallende rivende ukoncentreret, nok pga. at observatørene mere koncentrerede sig om / festede det nyopdagede rovfugletræk.

Rovfugletrækket i 10 dages perioder.
(Se også gennemgang i artslisten !)

	aug 3	sep 1	* sep 3	okt 1	okt 2	okt 3	nov 1	Total Søndersk.	Total Stigsø
Havørn			698	474	5665	178	43	7058	25147
Musvåge					34	5	1	40	92
Fjeldvåge				2	5			180	275
Hvepsevåge	33	70	70	2	811	111	27	1144	3916
Spurvehøg	44	61	68	1	5			6	15
Duehøg					3			4	30
Rød Glente			1		1			3	45
Fiskeørn	1		1		1			4	143
Rørhøg	1	1	1		1			33	122
Blå Kørhøg			8		22	2	1	1	5
Hedehøg		1						2	1
Vandrefalk	1		1					6	25
Lærkefalk	1		5					1	11
Artenfalk				1				32	125
Tårnfalk		2	21	1		7	1	22	46
Dværfalk			5		17				
Samlet Antal	81	135	879	501	6566	297	73	8532	29995

* september 2 er udeladt, da der til vores store gru ikke er ført observationer i denne periode.

Smålom sp. (Gavia arctica/stellata)

	sept.						oktober						nov.		Total	
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5		
1982				1 v						2 ø	3 ø/lv	1 v			1 v	5 ø/4 v
1983				1 v						2 v	1 sø					1 sø/2 v
1984										2 ø/8v	1 v		1 v	8 v		2 ø/18 v

De fleste blev set langt ude på vej ind gennem Flensborg Fjord.

Toppet Lappedykker (Podiceps cristatus)

Ikke overvældende mange obs. fra selve obsperioden (enkelte rastende og strejfende hist og her), men af og til kan mindre vinterflokke ses udfør Sønderskoven og 30.12.81 sås endda hele 240 ex. i 'en flok.

Gråstrubet Lappedykker (Podiceps griseigna)

Yngler i Fredsmaj med 2-3 par og kan udenfor yngletiden også ses enkeltvis udfør Sønderskoven. I Yngletiden derimod benytter de sig ikke som fuglene på Trillen gør det, af muligheden for også at fouragere langs kysten udfør Fredsmaj.
1 ex. trak v den 11.09.82 og
3 ex. trak v den 14.10.84 .

Nordisk Lappedykker (Podiceps auritus)

14.09.82 lå der 2 ex. og rastede udfør Sønderskoven.

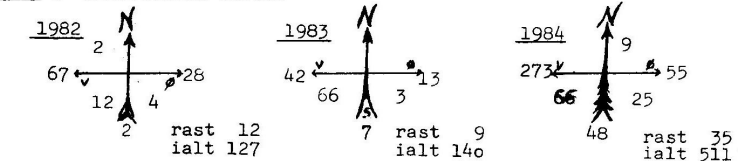
Nordisk/Sorthalset Lappedykker (Podiceps auritus/nigricollis)

På den traditionelle OAS-tur 2.juledag blev der både i 83 og '84 set 2 ex. udfør Sønderskoven.

Lille Lappedykker (Tachybaptus ruficollis)

Yngler med mindst 3 par i Fredsmaj og ses med 10-25 ex. i havnene om vinteren.

Skary (Phalacrocorax carbo)

Det kan til tider være svært at skelne mellem trækkende og strejfende fugle. Som det ses er tallene af de v- og sv flyvende fugle dog markant størst, så det må vel dreje sig om trækkere de fleste.

I nedenstående tabel er medtaget alle v-s flyvende fugle.

	augst			september						oktober						total
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82	6	9	2	22	17	1	3	3	2	1	3	8	7	2	1	81
83	6	1	8	3	3				9	3	11	71				115
84	31			43	78	22	17	11	28	8	36	58	10	15	29	387

Det ville være spændende at se hvor mange år endnu vi ville se en stigning i antal. Med dens flotte kileformationer er den i hvert fald en dejlig fugl at se på træk.

Af og til har det kunne ses, at hele kiler er stoppet op i luften og har givet sig til at muse, for derefter at glide videre - helt fjeldvågeagtigt.

Fiskehejre (*Ardea cinerea*)

Ingen skrevet op i '82. I '83 noteredes 17 v-flyvende og 1 østlig og i '84 nogenlunde lige mange østlige og vestlige. Summa summa- rum : En del lokale flyvende frem og tilbage mellem Kobbelskov og Fredsmaj/Trillen. Det må stå åbent om der i '83 har været træk af Fiskehejrer, eller om observatørerne har "glemt" nogle af de øst-flyvende.

Rørdrum (*Botanus stellaris*)

Er set i Fredsmaj få gange, men yngler så vidt vides ikke her.

Hvid Stork (*Ciconia ciconia*)

Desværre har observatørerne ikke hørt om/set nogen overtrækkende bortset fra at en lokalbeboer en efterårsdag kom og fortalte, at han en aften havde set en stor silhouet i mørket og samtidig hørt noget, der lignede storkekneben ? ! ? (12.09.82)

Sort Stork (*Ciconia nigra*)

09.05.82 sås 1 ex. over Sønderborg flyvende sv mod Broagerland.

Knopsvane (*Cygnus olor*)

V-træk	s e p t e m b e r						o k t o b e r						total	
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6		
1982	2	4	5				12	11		2	2		38	+ 10 ø
1983		2		3	5	10	2	3	6		4		35	
1984		2	5	16	8	10		1	5	6		3	56	+ 21 ø

Sangsvane (*Cygnus cygnus*)

Alle obs.: 19.10.82 20 sv
17.10.84 6 sv
07.01.85 13 vsv

I vinteren 84/85 har der holdt op til 30 ex. til ved Sønderborg ligesom den også før er set ved byen i isvintre.

Pibesvane (*Cygnus columbianus bewickii*)

Eneste obs.: 24.10.82 3 ad.+ 1 juv. V

Kanadagås (*Branta canadensis*)

Ingen set i obsperioderne, men i '82 sås der den 31.01 46 ex. trækkende mod Nø fra Broagerland mod Sønderkoven/Trillen.

Knortegås (*Branta bernicla*)

	s e p t e m b e r						o k t o b e r						total
	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	
1982	11	3443	1312	149	18								4923
1983	246	26	30		75	2							379
1984	135					1	23						159

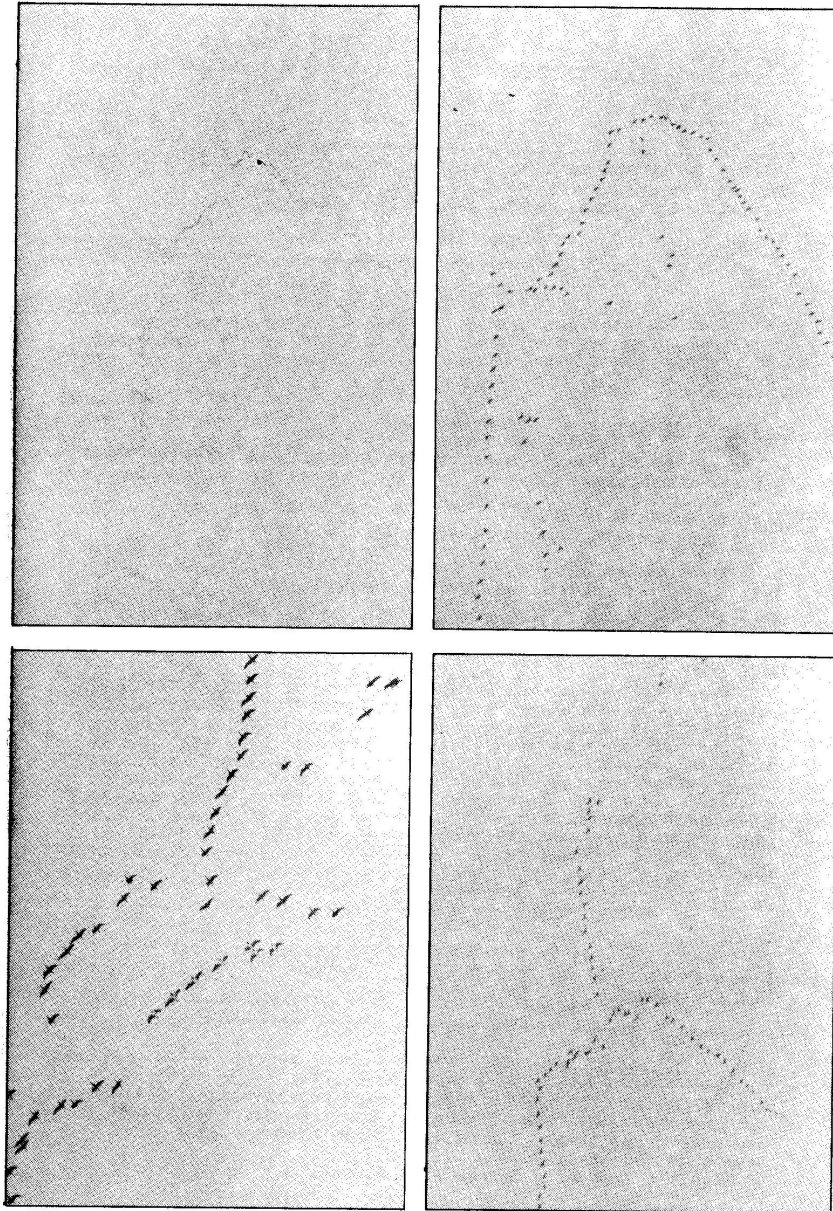
De store tal i '82 hænger sammen med østenvindsperioder, hvorunder der i hele Sønderjylland kunne ses store trækkende flokke. I '84 var der godtnok østenvindsperioder, men disse var desværre ikke helt sammenfaldende med gæssenes træktid, hvorfor de nok har trukket mere sydligt (Også fordi østenvinden var mere nordlig i '84 end i '82).

Det skal lige nævnes, at der i vinteren 84/85 kunne ses op til 11 ex. blandt de tusinder af ederfugle ved den gule badeanstalt. og at der den 22.05.83 blev set 1048 trækkende NØ ved Fredsmaj henmod aften.

Se iøvrigt side

Bramgås (*Branta leucopsis*)

Alle obs.: 03.10.82 255 V
11.10.82 140 V
17.10.84 12 V

Knortegåsetræk over Sønderkoven den 03.10.82.
Øverst t.v. ses tillige en række bramgås.

Grågås (Anser anser)

V-træk	august		september						oktober						total	
	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	vest	øst
1982	18		19	7			6	(72)		2	3	86	438		589	112
1983		22					22				28	44	20		138	38
1984					6	2	6					220	11		245	43

I tabellen er kun medtaget vesttræk og herudover er der til sidst nævnt total antal trækkende i østlige retninger.
Yngler i Fredsmaj med "op til flere" par.

Grå-/Sød-/Kortnæbbet Gås (Anser sp.)

oktober	1	2	3	4	5	6	alle trækkende i v - s-lige retninger.
	1982			8			
1983						84	
1984						21	

Sædgås (Anser fabilis)

13.10.82 4 v
15.10.82 2 v. Det var alt !

Kortnæbbet Gås (Anser s. brachyrhynchus)

16.10.82 28 sv + 107 vsv.
Kilen på 107 blev nogle minutter før ankomst til Sønderskoven set over Høruphav.

Blisgås (Anser albifrons)

08.11.83 /blev der set en kile på 125 ex. trækkende SV.

Gravand (Tadorna tadorna)

Talt 4 obs. af enkelte strejfer i obsperioderne.
08.09.82 og 23.09.82 3 v.
Endvidere 05.07.83 18 sv+ 28 sv og 06.07.83 18 sv.

Pibeand (Anas penelope)

V-træk	august			september						oktober						total	
	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5		6
1982	26						28	1							4		59
1983																	33
1984														1			1

Desuden 1 ex. rast 17.10.84.

Krikand (Anas crecca)

1982 : ult.aug. : 28 ssv + 19 v & 32 ø 12.10.
1983 : 23.09 2 v.
1984 : 14.10 6 v.

Ses af-og til i Fredsmaj.

Gråand (Anas platyrhynchus)

I efterårsperioden er der foregået et overnatningstræk fra Fredsmaj ud i Flensborg Fjord og omvendt om formiddagen.

Herover skema: s e p t e m b e r o k t o b e r

	september						oktober					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
1982												121
1983				250	280							
1984							60		50	110		

Hvorfor disse tal ikke er noteret mere regelmæssigt, må nok indrømmes at være fusk. Desuden er ændringerne som regel kommet dappende i småflokke op ad formiddagen, hvor man godt kan have andet at bestille.

Regulært træk af gråænder er ikke set.

Spidsand (Anas acuta)

V-træk	september						oktober						total	
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	vest	øst
1982		34			31	7	2	39					113	
1983									71				74	5
1984				8		3							8	2

Skeand (Spatula clypeata)

Alle obs.: 10.09.82 37 v
03.10.82 3 v
07.10.84 17 v.

Svømmeand sp.

23.09.82 11 v, 03.10.82 30 sv, 27.08.83 20 vsv.

Dykænder :

I vinterhalvåret vil de fleste dykænder som regel kunne ses langs Sønderborgs- og skovens kyster, hvor der selv i strenge isvintre pga. strømforholdene fra Allsund vil være isfrit.

Taffeland (Aythya ferina)

Op til 400 i isvintre,

Troldand (Aythya fuligula)

1982 : 02.09 1 v, 03.11 30 s.
1984 : 13.10 13 sv.

Op til 3000 ex. langs kysten i isvintre.

Bjergand (Aythya marila)

Op til 250 ex. i isvintre.

Hvinand (Bucephala clangula)

I oktober- marts ligger der tit småflokke langs kysten (Op til 150 ialt). I obs.perioderne ses der mest vesttrækkende småflokke.

Ederfugl (Somateria molissima)

Det er ikke mange af de trækkende der kommer så tæt ind til Sønderskoven, at de kan ses herfra. Hovedfærdsselsåren går ude langs Gelting - Kragesand og den vej ind gennem Flensborg Fj. Først i '84 blev det opdaget, at de ederfugle der trækker ind gennem Flensborg Fjord ved god sigtbarhed kan ses på et bestemt stykke af horisonten ud mod Gelting Fyr. Dette stykke er dog ikke ret stort og skal betragtes i teleskop for at man kan se ederfuglene. De store tal i skemaet nedenfor såammer fra dage med god sigtbarhed, hvor observatøren regelmæssigt har kunnet overkomme at cheke horisontstykket.

V-træk	september						oktober						total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
1984													
retur/ø-træk			70						3150	40	225	5200	8685
						6						2600	2606

I vinterhalvåret ligger der som regel nogle hundrede stykker udfor Sønderskoven. I vinteren 84/85 kunne der endda ses op til 6000 ex. langs kysten fra havnene til Sønderskoven.

Se desuden trakkortet på næste side !

Sortand (Melanitta nigra)

07.09.82 6 v + 260 rast langt ude (Udfor Broager)
16.10.84 7 v

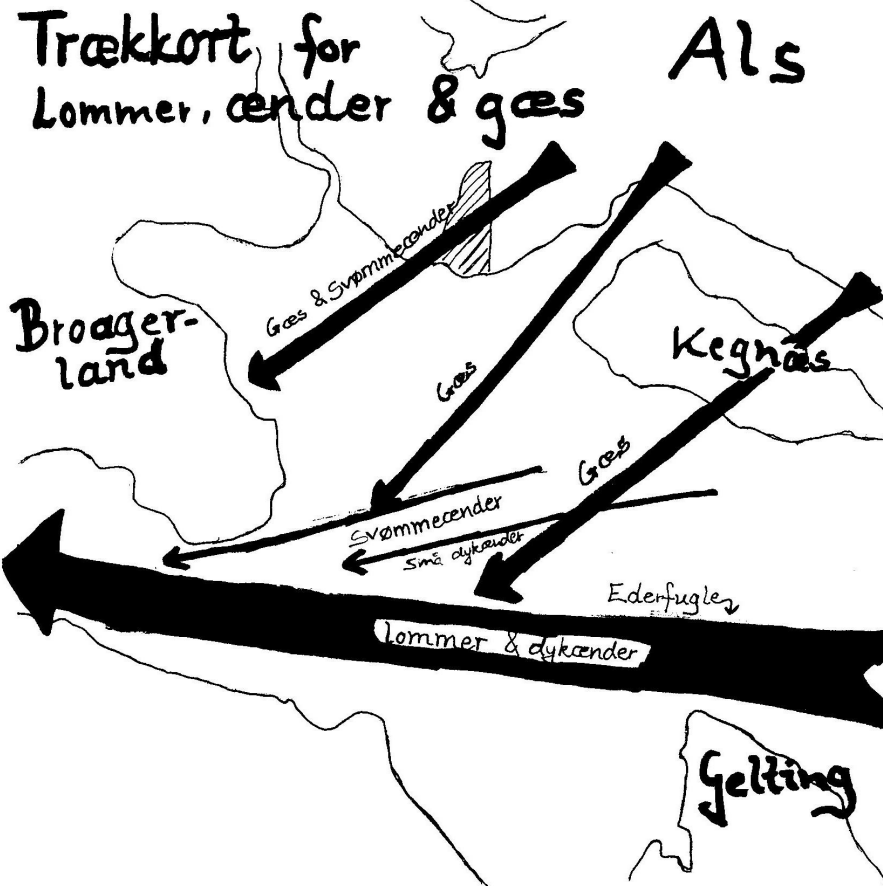
Ses i vinterhalvåret udfor "Klinten" og Lystbådehavnen.
I 84/85 kunne der ses 6 stk. helt inde ved Chr. X's bro.

Havlit (*Clangula hyemalis*)
Ses i vinterhalvåret udfor "Klinten".

Lille Skallesluger (*Mergus albellus*)
Kan om vinteren ses omkring lystbådehavnen (med 1-5 ex.).

Stor Skallesluger (*Mergus merganser*)
Som følge af at den jo yngler i området kan den ses hele året rundt. Der plejer altid at være en del uparrede ♀'er der oversommer (antages at være unge fugle fra året forinden) og skiftevis befinder sig på Trillen eller udfor Fredsmaj.
Så i vinteren 84/85 med næsten 400 ex. langs kysten.

Toppet Skallesluger (*Mergus serrator*)
På flakkende omkring i 82 & 83. I 84 13 v + 2 ø ialt.
I isvintre op til 100 langs kysten, således også i 84/85.

Havørn (*Haliaeetus albicilla*)

Om eftermiddagen den 04.11.81 rastede en ung Havørn i Sønder-skoven, hvorunder den også i en halv times tid kredsede over en lysning til stor jubel for observatorerne. Siden gik den til overnatning ved "Klinten" og blev næste morgen set stikke af mod ssv ca. kl. 09.00.dut.

Kongeørn (*Aquila chrysaetos*)

23.09 trak en imm. v - Både fuglens alder og obs. tidspunkt må anses for at være ret usædvanlige.

Musvåge (*Buteo buteo*)

	s e p t e m b e r						o k t o b e r							
	aug.	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
81						132	576	456	18	310	3	2562	153	25
82	1	3	118	209	2	162	1479	91	79	313	1049	184	226	
83	8				276	72	909	47	143	49	146	384	95	
84		1			4	51	671	711	195	291	0	2792	245	1481

	n o v e m b e r		total	Stignæs'total
	1	2		
81	1	42	7069	25.147
82	16		3882	24.204
83			2129	7.850
84	161	4	9226	26.733

Musvåger har som regel to kulminationsperioder i efterårstræk-tiden : en sidst i september og en midt i oktober.

81 : Stignæs havde en stor kulmination midt i september, som helt udeblev pga. manglende observation ved Sønderkoven.

82 : Normalt år for Stignæs, men herfra berettes, at musvågerne pga. s-ø-lige vinde trak mere sydøstligt, da disse jo langt overvejende er modvindstrækkere, dvs., at størstedelen af musvågerne er gået østom Sønderkoven (Gedser, Hyllekrog, Langeland)

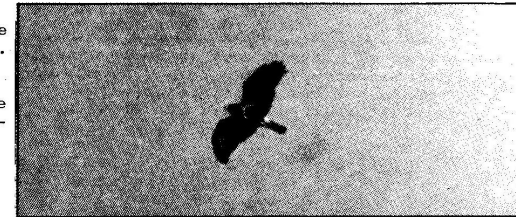
83 : Også et sløjt år for Stignæs, hvilket forklæres ved at de ofte hårde vinde fra vest og nordvest har forskudt trækket længere mod øst (Østsjælland, Gedser, Lolland)

84 : Det ses, at der indtil okt.3 ikke var det store træk, hvori-mod Stignæs 26.09-10.10 havde 11836 på træk. 2. håndskilder siger, at der den 03.10 (en af topdagene ved Stignæs) trak i "hundredvis" af musvåger over Ulkebøl, hvilket jo forklarer en del. Denne dag var der let sydlig vind, dvs., at træk-ruten er blevet forskudt mod nord. Dette var blot et af en del eksempler på meldinger om musvåger trækkende nordli-gere end vi har kunnet se fra vores obs.post.

Desuden skal det lige nævnes, at Stignæs i november havde over 3000 musvåger på træk, hvor observationerne pga. tids-mangel var indestillet ved Sønderkoven.

Alt i alt må det siges, at vindretningen har ret meget at sige for musvågetrækket. Ved Sønderkoven er let-jævn vind fra vsv- sv det gunstigste for et godt musvågetræk.

På de rigtig gode dage (som regel 0.14.-16.10) trækker mus-vågerne over en bred front fra Kegnæs Ende helt op til den nord-lige ende af Sønder-skoven.

Hvepsevåge (*Pernis apivorus*)

	august				september						okt.				total	Stignsn.
	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4		
1981			33		80			61	9		2	3	2	190	275	
1982	32		54	89	32	116	49	1	37	1				410	2373	
1983	4		2	7			4	2		1				20 ?	1745	
1984					5									5 ?	1168	

Der er ikke foretaget nogen aldersbestemmelser, som det gøres på andre feltstationer, men materialet er også næsten for spinkelt til at uddrage generelle konklusioner af.

81 : Underligt, at der blev set så mange i forhold til Stignsnæs. (som nævner dårlig ynglesæson i Sverige og forkert vindretning i træktiden som årsag til de få fugle). Der skal være set endel hvepsevågetræk over Samsø og sandsynligvis er det disse fugle der også er set ved Sønderskoven, der var kommet ud af kurs pga. "forkerte" vindforhold.

82 : Var et generelt godt år, hvilket smittede af på Sønder-skoven.

83 : Dårlig obs. tid og forkerte vindretninger i træktiden.

84 : Observatøren deserterede til Tønderfestival i de dage i august, som kan have givet en del hvepsevågetræk.

Desuden var 84 præget af en del åndssvæve vindretninger.

Alt i alt er der noget der tyder på, at Sønderskoven ikke netop ligger på hvepsevågernes trækroute. Sandsynligvis trækker Stignsnæs fuglene ud fra steder som Dovns Klint og Årøs sydspids.

Fjeldvåge (*Buteo lagopus*)

	oktober						nov.		Total	Stignsnæs total
	1	2	3	4	5	6	1	2		
81			16	18	2	2		1	39	92
82			2	4	1	13			20	109
83				1	2	1			4	77
84			1	17		16			34	299

I betragtning af, at denne er en ret østlig og sydtrækkende art, er forekomsten ved Sønderskoven vel meget rimelig. (Udeblev dog totalt i 83 !)

Det skal lige påpeges, at de første fjeldvåger ved Sønderskoven ses meget sent, idet der normalt allerede fra ult.aug. ses

fjeldvåger ved Stignsnæs. Ejheller her foretaget nogen aldersbestemmelser.

Duehøg (*Accipiter gentilis*)

	september						oktober						nov.			Total	Stignsnæs total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3		
81							1			5						6	15
82									1						1	4	1
83		1		2			1	1	1	1	1	1				9	13
84										1						1	10

Desuden blev der set en vesttrækkende over den nordlige ende af Sønderskoven den 30.08.84, men denne er så tidlig, at den måske nok bør anses for at være et strejfende ex. fra den lokale ynglebestand i Sønderskoven.

Spurvehøg (*accipiter nissus*)

	aug.						september						oktober						nov.				
	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3				
81			7	37			70		1			11	57			22	373	438	95	16	11	16	
82			4	14			35	162		221	25	92	68			12	6	88	81	68	18	10	2
83			1	4			21			1		170	122	153		14	28	235	80	59			
84												13	10	13	9	22	50	9	100	256	151	53	270

	total	stignsnæs total
81	1145	3916
82	848	3628
83	894	3794
84	964	4744

81 : Kulmination midt i oktober.

82 : Kulmination før midten af september.

83 : Kulmination fra midten af september og midt i oktober.

84 : Kulmination midt i oktober. Septemberkulmination udeblev helt.

Bortset fra, at trækket stort set udeblev i sep. 84, passer kulminationsperioderne fint overens med Stignsnæsallene.

1 ex. var lidt "groggy" da den trak ud d. . . 8, efter at den var bakset imod et vindue i det nærliggende parcelhuskvarter.

Rød Glente (*Milvus milvus*)

	september						oktober						total	Stignsnæs total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6		
81									1		3		4	30
82													0	37
83									1				1	5
84											1		1	32

Må siges at være meget tilfældig på træk ved Sønderskoven.

Fiskeørn (*Pandion haliaetus*)

	aug.			september						okt.			total	Stignsnæs total	
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3			
81									1				1	3	45
82		1	1				4	1	1	1	1			11	78
83		2		1										4	70
84									1					1	31

Meget skuffende med kun een i 84. 82 var et generelt godt år for fiskeørnetræk (hvilket skyldes østlige og sydlige vinde) I 83 anses der en lighed med Stignsnæs' kulminationsmønster, idet langt størstedelen af fuglene også her sås ult.aug.

Konklusion : for at se fiskeørn ved Sønderskoven, kræves der blot en enkelt dag med skiftende vinde eller vinde mellem SV - Ø. Hovedparten af de sjællandske fiskeørne trækker nok ud senest ved Dovns Klint.

Hedeheg (*Circus pygargus*)

.09.81 1 brun SV - eneste obs.

Det skal lige nævnes at den ejheller ved Stignsnæs er årlig, men at også Stignsnæs i 81 havde et godt hedehegeår (5 ex.).

Blå Kærhøg (Circus cyaneus)

	september						oktober						nov.		total	Stignæs total	
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2			
81					2	6			4	18	2					32	122
82			3		9	9	3	2	2	9	3	1	1	1	43	143	
83			2	3	16	2			3	1	2	1			30	193	
84				1	2		1	1	7	10	1	1			24	219	

Der foreligger ingen kønsbestemmelser fra 81. I 82 & 83 var der 7 % ♂ og 93 % ♀/juv. i 84 var der 21 % ♂ og 79 % ♀/juv. Der ses forholdsvis flere hanner ved Stignæs (I 83 f.eks. 24 %). (♀/juv. = brune fugle, ♂ = udfarvede hanner = blå fugle.)

Rørhøg (Circus aeruginosus)

	august						september						oktober			total	Stignæs total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3		
81						1		1				1			1	4	143
82			3	5	6	6	1	1				2				24	129
83			6	3		7				3						19	231
84				5							1					6	113

Må anses som ret sporadisk på træk. Desuden er det ikke altid lige nemt at vuredere, om en rørhøg er på træk, eller om man er ved at blive taget ved næsen af en af de lokale ynglepar med unger fra Fredsmaj. Disse kan nemlig til tider være ret målrettede under deres pendulbevægelser mellem Fredsmaj og fourageringspladser på den anden side af Sønderborg. Vi har forsøgt at frasortere fouragerende/lokale fugle så godt som muligt.

81 : manglende observation i aug/sep. må bære skylden for de få fugle.

84 : mon de underlige vindretninger er skyld i trækets udebliven ??

Materialiet må nok anses for at være for spinkelt til at uddrage nogen som helst repræsentative konklusioner af de køns-/alders - bestemmelser der er foretaget.

Vandrefalk (Falco peregrinus)

	aug.			september						oktober						total	Stignæs total
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6		
81			1						1							2	1
82						1						1				2	4
83						1	1									2	5
84																0	17 - 19

Virkelig skuffende uden vandrefalke i 84, især da efter rekord-året ved Stignæs. Imidlertid siger rygter dog, at der på Stignæs var tale om en enkelt fugl holdt til i området og fløj et smut til Agerø for at fouragere engang imellem - ???

Vandrefalken fra 14.10.82 hapsede lige en due til morgenmad før den trak videre (en gammel fugl). Den anden 82-fugl var en juvenil, der først trak ud sammen med en hvepsevåge, herefter lå og dappede lidt rundt over observatøren, fløj tilbage ind i skoven for til sidst at trække ud lige for snuden af en jubelglad ornit.

Den ene af 83-fuglene (der var adulte begge to), trak ud sammen med to skarver, en helt lækker kombination når de sådan kommer i kileformation (næsten da).

Lærkefalk (Falco subbuteo)

	august						september						total	Stignæs total	
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6			
81						1						3	3	7	25
82									2	2	1			7	27
83			2	1					2	1		1		7	11
84											2	1		3	16

82-kulminationen stemmer fint overens med Stignæs, der også havde kulmination i første halvdel af september.

Den 10.09.83 trak en lærkefalk ud sammen med en duehøg mobbende hinanden hele vejen ud over vandet.

Dværgfalk (Falco columbarius)

	september						oktober						nov.			total	Stignæs total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3		
81					2	3			10	7						22	46
82			4		3	1	2		2	3	3		1			19	59
83					1	10	2	1	1	5						20	41
84						1		4	4		1					10	91

Den 23.09.83 trak der 6 dværgfalke, hvilket er Sønderkovsrekorden. Heraf trak de fire på blot 20 min. (14.10-14.30). Ved 17-tiden forsøgte et ex. mere i hidsigt tempo at jage en svale ! (Dette forsøg opgav den dog efter 5 minutters tid, hvorefter den trak ud efterfulgt af den sidste dværgfalk kl. 17.10).

Tårnfalk (Falco tinnunculus)

	aug.						september						oktober						n.	total	Stignæs total
	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6					
81					2				9	12	1		5	2		1	32	125			
82	3		9	6	4	7	13	1	8	17	1	3		4			1	75	217		
83								4	9	5		1	1	1	1			22	98		
84								1	1	2	1		3	3	1			12	127		

Flot med 75 ex. i 82, som dog var et generelt godt år for tårnfalketræk.

Aftenfalk (Falco vespertinus)

Alle obs. :	01.10.81	1 juv. SV
	03.10.82	1 juv. SV
	28.09.83	1 juv. VSV

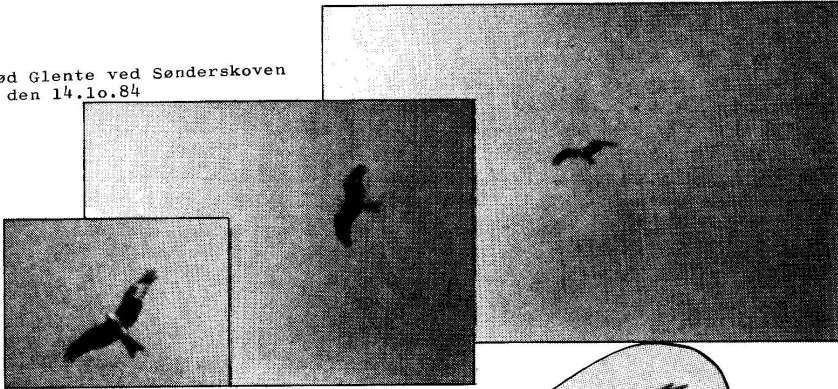
På Stignæs ses der normalt 0-10 ex. årligt, men arten er jo også ret østlig. Som regel er der tale om ungfugle på forlænget vestligt træk, når de havner så langt ude som i Sønderjylland.

ROV FUGLE

Generelt må det siges, at 84 har været noget af et nedtursår, specielt for falke og kærhøge. De mange skøre vindretninger i september bærer nok noget af skylden for dette. Det har også været svært, at dække det hele ene mand, selvom observatøren jo li'godt mener at have givet sig umage.

I hvert fald er det meste af rovfugletrækket kikset i august - september (hvorimod oktobertrækket er forløbet normalt)

Rød Glente ved Sønderskoven
den 14.10.84

Fiskeørn
sep. 82

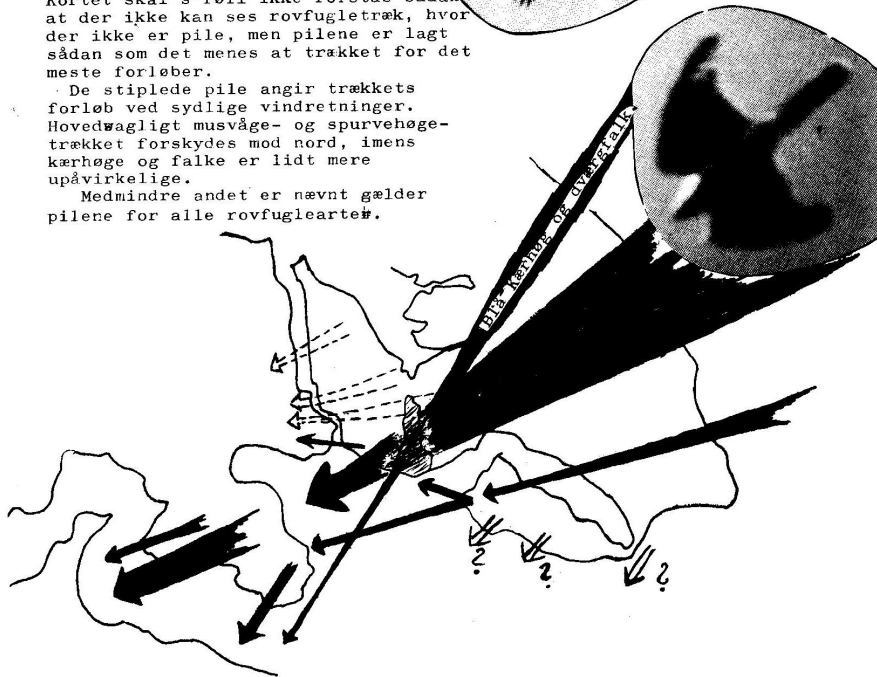

ROVFUGLETRÆKKORT

Kortet skal selvfølgelig ikke forstås sådan at der ikke kan ses rovfugletræk, hvor der ikke er pile, men pilene er lagt sådan som det menes at trækket for det meste forløber.

De stiplede pile angir trakkets forløb ved sydlige vindretninger. Hovedvægligt musvåge- og spurvehøgetrækket forskydes mod nord, imens kærhøge og falke er lidt mere upåvirkelige.

Medmindre andet er nævnt gælder pilene for alle rovfuglearter.

Grønbenet Rørhøne (*Gallinula chloropus*)
Yngler flere steder i Sønderskoven.

Blishøne (*Fulica atra*)
Yngler flere steder i Sønderskoven. Ses om vinteren i stort tal (alt afhængigt af isforholdene) langs Sønderbørgs kyster.

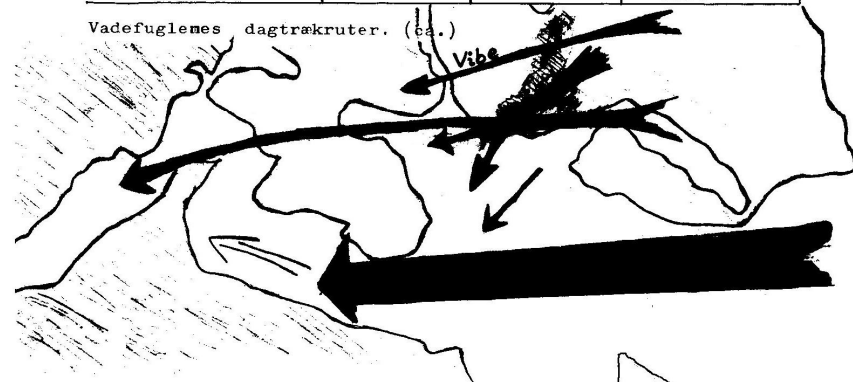
VADEFUGLE

Nedenstående skema indeholder totaltal af vadefugle ved Sønderskoven 82 - 84. (Se 81 s.). Heraf skulle det fremgå, hvor tilfældigt vadefugletrækket forløber her (Kun lidt vibe - og hjejletræk er en sikker årlig begivenhed.)

Mere regulært vadefugletræk finder sted ind gennem Flensborg Fjord, hvilket fint kan ses fra Kragesand. Dette træk går dog længere ude, end det kan ses fra Sønderskoven. Det skal lige nævnes, at der om foråret kan høres et ret pænt nattræk over Sønderborg (klirer, hjejler, strandskader m.m. i maj)

	1982	1983	1984
Strandskade	98 V	1 Ø	1 V
Vibe	595 V	1194 V	215 V 104 Ø
Hjejle	475 V	74 SV	79 V 30 Ø
Strandhjejle	24 V 4 NØ	9 V	2 V
Stor Præstekrave	4 V 4 Ø	2 hørt	hørt
Stenvender			hørt
"Dobber"	40 V	63 V 6 Ø	15 V 18 Ø
Stor Regnspove	85 V	10 V	1 Ø
Regnspove sp.	2 V		
Lille Kobbersneppe	48 V		7 V
Mudderklire	7 r/V		3 r/V
Svaleklire	3 V		
Rødben	3 V 7 Ø	hørt	2 r
Sortklire	2 V	1 V	
Hvidklire	3 V	6 V	1 V
Brushane	1 V		
Islandsk Ryle	1 V		1 V
Almindelig Ryle	15 V	2 V	1 Ø
Dværgryle		5 V	
Sandløber	2 V		
Klyde			hørt

Vadefuglenes dagtrækruter. (ca.)

Strandskade (*Haematopus ostralegus*)

1982 : 28.08 7 V, 02.09 60 V, 05.09 26 V, 09.09 3 V.

Udover 82-trækket er der kun set enkelte fugle raste eller flyve forbi (strefjende).

Vibe (*Vanellus vanellus*)

	september						oktober						total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
81					17				200				217
82	46	N			97	43	43	38	328		3		552
83			3	159	49			118	22	787	56	1194	
84	66	NØ		12	75		425	58	23	43		215	

Hvor intet andet er nævnt er der tale om V - S-gående træk. Kulminationen foregår altså gennemgående sidst i september og fra midten af oktober.

Største dag : 21.10.83 med 758 SV-trækkende.

81 : Ikke særlig regelmæssig observation.

82 : Normalt år (Også for Stignæs)

83 : Godt vibeår, hvor også Stignæs satte rekord (3500).

84 : Det kan undre meget, hvorfor vibetrækket helt kiksede dette år, når Stignæs igen sætter ny rekord (5800).

Hjejle (*Pluvialis apricaria*)

	august				september					oktober					total	Stignæs total
	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4		
81													43	6	49	1136
82	94	67	90	46	38	25	7	5	6		50	47	475	1881		
83		2	1					6	3	3	2	57	74	4600		
84		1			1	16	230	53	2	30	23	1	79	6132		

(Hvor intet andet er nævnt drejer det sig om SV-V-ligt træk)

Det skal lige nævnes, at der den 09.09.82 sås en sværm hjejler på omkring 2000 stks. over Kegnæs, hvilket er flere end der normalt ses på Kegnæs' rasteplasser, så trækket er åbenbart gået mere vestligt i 82, imens Sønderkoven helt blev snydt i 83 & 84. Den 22.10.83 havde Stignæs 2200 hjejler, imens Sønderkoven i hele denne periode ikke havde så meget som bare 1. SNYD !

Strandhjejle (*Pluvialis squatarola*)

	august				september					oktober					total	Stignæs total		
	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4			5	6
82	5	1	2	4	4	1					1	4	NØ	1	2	24	4	200
83		4						3	2						9		16	
84					1	1						6			8		81	

I 82 trak strandhjejlerne tit og ofte nogle stykker sammen med småflokke af små kobbersnepper - en meget dekorativ blanding !

Stor Præstekrave (*Charadrius hiaticula*)

Der er kun set og hørt enkelte på strejff hist og her.

Stenvender (*Arenaria interpres*)

1 vestflyvende hørt 02.09.84.

Dobbeltbekkasin (*Gallinago gallinago*)

	august				september						oktober						total	
	4	5	6		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6		
82			3				4		8	4	17		2	1	1	S	40	V
83	6	0	3						15	34	4		2	3	2		63	V 6 Ø
84							2		4	30	140	1	1				15	V 18 Ø

Nogle år ses den til tider dagligt på træk, imens den andre år (84) blot ses føjtende lidt omkring (Fourageringstræk mellem Trillen og Dynt Strandmose eller lign!?)

Stor Regnspeve (*Numenius arquata*)

	august				september						oktober						total
	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82	8		10	3		61	2	1						1	N ?	85	V 1 N
83				10												10	V
84						1	Ø ?									1	Ø

Regnspeve sp. (*Numenius sp.*)

1 den 27.08.82 (kan også have været kobbersneppe) trak SV langt ude over klinten.

Lille Kobbersneppe (*Limosa lapponica*)

	august				september					total	
	3	4	5	6	1	2	3	4	5		6
82		3	5	32					8		48
84			7								7

Ingen set i 83. Af de 48 i 82, trak der 27 i en flok den 28.08.

Mudderklire (*Tringa hypoleucos*)

Enkelte rastende/"sivende" mod vest hu og øda i aug.-pri.sep.

Tinksmed (*Tringa glareola*)

Ingen trækobs. og heller ingen egnede rastelokaliteter i umiddelbar nærhed af Sønderkoven. YNK.

Svaleklire (*Tringa ochropus*)

3 SV den 14.08.82.

Desuden ses den i træktiderne i Sønderkovens skovsøer.

Rødben (*Tringa totanus*)

82 : 3 V- og 7 Ø- trækkende pri.sep.

83 : blot hørt en enkelt gang.

84 : 2 rastende 02.09 & 1 Ø-trækkende den 05.09. Man må vel næsten konkludere, at der ikke foregår nogen egentlige trækbevægelser.

Sortklire (*Tringa erythropus*)

Alle obs.: 05.09.82 1 S
06.09.82 1 SØ
17.08.83 1 V

Hvidklire (*Tringa nebularia*)

	august			september						total
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82			3						1	4
83	5		1				1			7
84				1						1

Brushane (*Philomachus pugnax*)

Eneste obs.: 1 V-SV 15.09.82

Islandsk Ryle (*Calidris canutus*)

2 obs.: 23.08.82 1 SV
19.08.84 1 rastende, herefter vesttrækkende.

Almindelig Ryle (*Calidris alpina*)

	aug.				sep.						okt.			total
	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	
82	5	7	1	1							1			15 V
83					2									2 V
84						1	Ø							1 Ø

Dværgryle (*Calidris minuta*)

1 obs.: 21.09.83 5 SV

Sandløber (*Calidris alba*)

22.09.82 2 stks. V-SV efter kort rast på stranden.

Klyde (*Recurvirostra avosetta*)

08.04.84 kl. 23.30 1 hørt NØ over Sønderborg.

Generelt om vadefugle: Stort set har vadefugletrækket ved Sønderskoven haft de samme tendenser som ved Stignæs, blot har Stignæs gennemgående haft flere vadefugle. Noget af forklaringen må være, at Sønderskoven oven snart ligger så afsides fra egnede rasteplasser som den kan komme og at vi ikke har haft helt så regelmæssig observationstid, specielt ikke i august, som Stignæs har. Det skal også lige nævnes, at vadefuglenes træktid jo hovedsagligt ligger ult. juli- pri. aug.

82 gav et - under østkystforhold - meget alsidigt og fint vadefugletræk.

I 83 var trækket mere sporadisk, dog med store tal af viber og i

84 var trækket endnu mere tilfældigt (med en del østtræk) For Sønderskoven gav det endda hverken viber eller hjejler, hvor Stignæs havde rekordstore tal af disse.

Almindelig Kjøve (*Stercorarius parasiticus*)

Den 07.09.82 blev der set 2 stk. langt, langt ude ved Broagerland. Den samme dag sås der 18 på træk ind gennem Flensborg Fjord fra Kragesand.

Svartbag (*Larus marinus*)

Der raster for det meste 3-5 ex. udfor Sønderskoven.
02.09.84 5 V inde over Sønderborg.

Måger: Overvejende hættemåger, men også nogle få storm- og sølmåger. (*Larus ridibundus*, *Larus cahus*, *Larus argentatus*)

Lidt diffust træk er set nu og da, men det har ikke altid været nemt at skelne mellem fouragerings/overnatnings - bevægelser og træk, idet der i visse perioder er foregået overnatningstræk, hvor der hver aften trak 2-300 mod SV, for at trække tilbage NØ næste morgen. Disse bevægelser er så vidt muligt holdt udenfor nedenstående skema.

	august				september						oktober						n.	total
	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6		
82	22		21		32	4	72	30	52	71	8	5		65			670	
83	210				60		38	44	35		39		10	150			625	
84											17	80	24		8		129	

I 84 blev septembertrækket droppet fordi det var for diffust (ikke særlig målrettet, træk i alle retningen)

Ellers foregår mågetrækket (og for den sags skyld hele havfugletrækket) hovedsagligt længere ude ind gennem Flensborg Fjord. F.eks var der i nov. 83 nogle dage hvor tusinder og atter tusinder af måger trak vest langt langt ude.

Dværgmåge (*Larus minutus*)

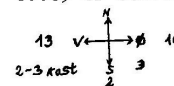
24.10.84 : 1 ad. V

Sortterne (*Chlidonias nigra*)

08.09.82 2 SV
20.09.83 1 SSV

Splitterne (*Sterna sandvicensis*)

82 : Kun set pri. sep. 83 : 2 rastende 84 : 2-3 rastende
intet målrettet holdt til i aug.-sep.
træk. 8 Ø i flok 6.9 området i aug. 02.09 2 V
06.09 er største obs.

Fjord/Havterne (*Sterna hirundo/paradisea*)

82 : I pri. sep. blev der set 32 V- og 7 SØ-trækkende ex.
83 : Den 20.08 rastede 4 ex. i bugten udfor Fredsmaj.

Terne sp. (*Sterna sp./Chlidonias nigra*)

Den 27.10.84 blev en terne under meget dårlige obs.forhold obset trækkende vest. Uanset hvilken art det har drejet sig om, var den i hvert fald temmelig sent på den.

Alkeflugte (Charadriiformes Alcidae)

Opholder sig regelmæssigt i Sønderborg Bugt og kan ses fra "Spritteren", men det foregår jo en tak længere ude end fra Sønderkoven kan ses. Ses af og til udfor "Klinten" 21.02.85 blev der set 28 alke og lomvier ved den ny Lyst - bådehavn.

Huldue (Columba oenas)

	september						oktober						total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82	4	16	8	5	12	14				12	2		73
83				15	7		8			7	11		48
84							6	5		1			12

De få obs. i 84 kan skyldes, at observatøren var ene mand, og derfor ikke altid havde tid til at pille hulduerne ud af ringdueflokkene.

Ringdue (Columba palumbus)

	september						oktober						n.	total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6		
82		4			48		1288	1967	4579	14062	5524	203	479	28252
83	13		11	4	197		238	1206	165	7067	1978	898		11782
84			8		296		20	7002	6607	562	1492	4500		20487

Ringduerne er hovedsagligt trukket ud mellem Fredsmaj og Kegnæs med fast kurs mod SV. Tit og ofte ses flokke på udtræk langt ude over Kegnæs, men næsten ikke inde over Sønderborg by. Dette kan også være yderligere en forklaring på, hvorfor der ikke ses så mange hulduer ved Sønderkoven,

Tyrkerdue (Streptopelia decaocto)

Intet træk observeret. Eneste obs.: 23.10.82 3 r.
Er ellers temmelig almindelig i Sønderborg, hvor de har bestemte overnatningstræer med op til 80 duer/træ.

Gøg (Cuculus canorus)

Alle obs. fra selve observationsposten:

24.08.82 1 SV
28.08.82 1 SV
26.08.83 1 r.
02.09.84 2 SV
14.09.84 1 SV

Er ret alm. i Fredsmaj.

Natugle (Strix aluco)

Ret almindelig i Sønderkoven og i Sønderborg. Eksempelvis var der nok mange der fik gæde af et par der fik 5-6 unger ved fiskerhytten i '84.

Mosehornugle (Asio flammeus)

25.10.82 1 kredsende NØ med en krage i halefjerene.
22.05.83 1 indtrækkende NØ ved stranden ved Fredsmaj.

Mursejler (Apus apus)

	august						september						oktober						total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82					20	12	5	132	5			1			1				176
83					22														22
84					ingen obs.!					7	17	4	14	11	2	1			66

Heraf trak 103 V på blot 5 min. 07.09.82. Trækmonsteret må altså siges at være meget uregelmæssigt, så det gælder om at være på pletten på de rigtige tidspunkter. I forhold til Stignæs ligger hovedtrækket generelt noget senere ved Sønderkoven.

Isfugl (Alcedo atthis)

15.09 1 Ø i vandkanten 07.25
19.09 1 Ø ind i skoven.

- og så er den set langs en eller anden grøftekant ude ved SFS-hallen. Gad vide om den spøger i Sønderkoven, eller om det blot er tilfældige strejfer, måske ungfugle, fra nærliggende yngelokaliteter.

Grønspætte (Picus viridis)

I foråret 83 holdt 1 ex. til nær "Klinten" i Sønderkoven.

Stor Flægspejle (Dendrocopos major)

82 : 12 V og 4 Ø noteret ult.sep.-pri.okt.
83 : ingen noteret
84 : 13 V og 1 Ø jævnt fordelt på september og 3 med.okt.

Givetvis er nogle bare fugle, der skal ind at fouragere i byen, men forskellen mellem Ø- og V-trækkende fugle er dog så signifikant, at der også må være tale om træk selvom vi kun ganske få gange har kunnet følge fuglene ud over vandet.

Lille Flægspejle (Dendrocopos minor)

21.10.83 1 på træk - jubel

Desuden er en han set i en mejseflok under en punkttælling i vinteren 81/82. Formodes at have ynglet et år i perioden.

Vendehals (Jynx torquilla)

Ingen set ved Sønderkoven, men der må få faen da være nogen når de har den som træk på Kegnæs Ende hvert år!

Sanglærke (Alauda arvensis)

	september						oktober						nov.			total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	
82		8	2	48	126		58	21	169	114	339					914
83			8	25	46		17	41	145	283	38					603
84				14	37	92	79	158	607	115	68	78				1248

Største træk blev set 13.10.84 hvor bl.a. en flok på 160 trak SV. Generelt ses der ca. 3 gange så mange på træk ved Stignæs. Trækstart som regel omkring 20.09 og kulmination med.okt.

Hedelærke (*Lullula arborea*)

	september						oktober			ialt
	5	6	1	2	3		1	2	3	
82			1	8						9
83		1	1		2	1				5
84					2	4				6

Bjerglærke (*Eremophila alpestris*)

Udover 81-obsen er der kun set 1 SV 15.10.82
og 1 SV 17.10.84

Digesvale (*Riparia riparia*)

	august						september						total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82			3	4	22	45	59	35					198
83									8				8
84				11			54	4			2		71

Det er altså ikke de helt vilde mængder af digesvaler der plager Sønderskoven. 83 var også bundår for Stignæs. Arten yngler i kolonier nær Sønderborg med omkring 500 par.

Bysvale (*Delichon urbica*)

	august						september						total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82			9		35		92	7	2			1	146
83										30		1	31
84							1	296	124				421

Bysvalen forekommer jo i det hele taget ikke så talrigt på træk. Netop i 84 havde også Stignæs en markant kulmination midt i september.

Landsvale (*Hirundo rustica*)

	august						september						oktober						total					
	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2		3	4	5	6	
82	37		108	384	765	1351	740	65	270	617	70	33	13	19	7	1								4489
83					8	20		465	876	110	1	19	23	3	1									1526
84		10		7	27		181	1241	454	147	30	12	17	6	1									2133

Specielle overnatningsforhold i Fredsmaj har muligvis haft sin indflydelse på træktallet i 1982, selvom tallene proportionsmæssigt stemmer meget godt overens med Stignæstallene.

Skovpiber (*Anthus trivialis*)

	august				september						oktober			total
	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	
82	8		207	598	287	251	148	7	127	37	5	1	1	1677
83		13	33	54		5		31	46					185
84		24	17	5	798	33	198	29	36	20	3			1160

Tallene bliver nødt til at tale for sig selv, for jeg ved ikke, hvad der taler for, at piberne ikke trak over Sønderskoven i 1983. Stignæs ligger konstant : 2-3000 stk. årligt.

Engpiber (*Anthus pratensis*)

	aug.						september						oktober						nov.		total
	5	6	1	2	3	4	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	3	
82	4						4	72	19	538	340	166	150	145	106	369	13	32	6	1964	
83								76	1148	157		130	1095	599	246	120	67		2	3538	
84							6	4	671	195	632	408	152	734	430	207	190	119	8	3756	

Her er Sønderskoven helt godt med i løbet, - Stignæs har kun 1 - 2½ gange så mange. 14.09.84 sås der 400 på blot en time (7-8).

Rødstrubet Piber (*Anthus cervinus*)

Besætningen gennem årene hører ikke til de "rå feltbisser", der kender dens stemme, så mulighederne for at registrere den har været ret så små.

Skærpiber (*Anthus spinoletta*)

16.10.82 1 SV - er nok også meget overset.
15.10.84 1 V

Gul Vipstjert (*Motacilla flava*)

	august						september						o.	total
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	1			
82			51	241	164	191	223	20	24	31	1		943	
83			83	30	25		32		2	5			177	
84			126	60	38		255	10	30	3	1	1	524	

83:Omkring månedsskiftet aug./sep. (præcis dato desværre "forsvundet") var der en aften hvor en flok på 120 gule vipstjertter slog sig ned til natten i Fredsmaj.

Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*)

	september						oktober						total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82	14		12	17	21	28		1	1	4	1		99
83				10	95	43	9	25		9	3		194
84				27	144	71	17	2	22	11	12	1	307

Kulminationen foregår altså klart sidst i september. Stignæs har kun ca. 1½ gange så mange på træk ! De lokale fugle er så vidt muligt frasorteret, selvom det var lidt "bøvlet" indimellem.

Bjergvipstjert (*Motacilla cinerea*)

	september						oktober						ialt
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
84			2	6	5	6	11	3	7	11	1	4	56

Ingen noteret i 82-83, hvilket nok hænger sammen med at observatørerne ikke var så skrappe til stemmen i disse år. I 84 har bjergvipstjerten dog også optrådt talrigt mange andre steder (F.eks. er den set på træk dagligt ved Stignæs og Blåvand).

Rødrygget Tornskade (Lanius collurio)

Yngler i den nordlige ende af Sønderskoven, men er ikke set på obsposterne.

Stor Tornskade (Lanius excubitor)

	oktober						nov.			ialt
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	
82		1			1		2			4
83				1						1
84	1									1

Er også set rastnede i Fredsmaj nu og da. Den 08.10.84 var observatøren lige ved at få en øjenskade (en tornskade i øjet), da kræet havde temmelig travlt med at forlade Danmark og ikke så sig særlig godt for.

Pirol (Oriolus oriolus)

Er under obs. kun set i udkanten af skoven (1 par 20.08.83) Yngler med 5-7 par årligt i Sønderskoven.

Stær (Sturnus vulgaris)

	september						oktober						nov		ialt
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	6	4	
82	14	27	437	8	448	1361	114	90	284	2508	2842	80	492	8705	
83		15		223	729	1009	60	1896	3001	2350	1567	116	81	11047	
84	4		118	91	106	157	222	1568	3957	3329	939	2648		13139	

Ult. juni- pri. juli forekommer der altid træk af unge stære på vej til de store samlepladser vestpå. Den 25.06.84 blev der observeret i 1½ time, hvilket gav 204 V, fordelt på en hulens masse småflokke. Dagen efter blev der set 155 V ved Kragesand, så alt i alt siver der nok temmelig mange stære mod vest allerede på det tidspunkt.

Overnatningsforhold : Det er meget forskelligt, om, hvornår og hvor mange stære der overnatter på Trillen, i Fredsmaj og i selve Sønderborg. Det varierer både fra år til år og inden for sæsonen (op til 7-8000 på Trillen, 1000 i Fredsmaj og 500 i et træ i Sdbg.)

Skovskade (Garrulus glendarius)

Tegn på mindre invasion i 81 (12 på træk midt i oktober). Ingen sejt i 1982 og i 84 var der kun 3 skader der gjorde udtræksforsøg nu og da, men det var vist kun for at drille observatøren. I 1983 blev der set 80 skovskader på træk. Man går ud fra, at invasionen der blev konstateret i England i november kom fra Norge (der blev ingen set ved Stignæs det år !), men der er altså åbenbart alligevel kommet mindst 80 fugle den vej fra.

1983	sep.						okt.						ialt
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	
			12	6			6	3	41	12			80

Silkehale (Bombycilla garrulus)

21 SV den 06.11.81 + en del der holdt til i Sønderborg gennem vinteren 81/82.

Kragefugle : En fuglegruppe der har været svær at få chek over, fordi specielt allikerne lige netop trækker så langt inde over byen at de ikke kan ses fra obs.-posten ved vandet. Pudsigt nok flyver de lige netop i en bue uden om vores obspost bag Tandbjerg.

Allike (Corvus monedula)

	Oktober						November			total
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	
82		56	858	5398	7832	717	460	20	16	15358
83	31	102	2051	6455	9888	765				19292
84		95	3599	3670	1695	3640	268			12707

Heraf trak alene 8826 den 21.10.83 !!!

Krage/Råge (Corvus corone/Corvus frugilegus)

	sep.						oktober						november			total
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	1	2	3	
82				2	22	329	878	2285	211	339	111	56				4215
83		4	1	3	17	140	515	1468	369							2517
84	3	3	19	3	41	243	334	436	1273	12		50				2417

De største tal er fra 21.10.82 : 1245 og 21.10.83 1268.

Generelt er heraf indtil 15.10 min. 95 % krager | max. 5 % råger
15.10- 20.10 80 % krager
20.10- 25.10 40 --80% råger
25.10- nov 80 --90% råger

Af hensyn til Sjællænderne burde vi næsten have opdelt sort - og gråkrager, hvilket vi helt har "glemt". Det er selvfølgelig også noget lal. Ud fra de optegnelser der er gjort er fordelingen meget forskellig, f.eks. : 14.10.82 150 SV næsten kun grå.
15.10.82 139 SV heraf kun 41 grå.

Ravn (Corax corax)

82 : De fire stationære fugle var ude at vende af og til.
83 : Samme som 82, dog 24.09 8 VSV
84 : den 13.09 var der sørme lige pludselig en flok på 13 ! hvor den fløj hen ???...? I aug.-sep. ellers kun 2-3 fugle ude at vende engang imellem.
Eneste oktoberobs.: 16.10 1 V.

Vandstær (Cinclus cinclus)

Den 21.10.83 trak et ex. vest under højlydt jubel og bifald. (Fra observatøren)

Jernspurve (Prunella modularis)

	august			september						oktober						ialt
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82		5	18	60	17	46	4	42	17	12	62	10	27	22	2	345
83			8				7	1970	46	2	57	32	12	12		2146
84				38	8	259	37	46	36		10	21	6			461

Heraf ikke færre end 1890 den 23.09.83, hvilket må anses for at være temmelig usædvanligt, ja nærmest uanstændigt ! Det ses, at der næsten ikke havde været trækkende jernspurve før "kanontrækdagen", hvilket sikkert hænger sammen med dårlige vejrforhold. Der må altså have været tale om en ophobning. Også på Broagerland (Skelde Kobbelskov) havde en af Sønderskovens observatører, som var skovarbejder, lagt mærke til en konstant jernspurvekalden. Stignæs havde max. dag med 34 jernspurve ! Meget besynderligt!

Flodsanger (*Locustella fluviatilis*)

1 ex. sad i en ung granplantning i Sønderskoven og sang 30.05-04.06.82 til glæde for bunker af folk af hvilke den lød sig nydeligt beskue.

Græshoppesanger (*Locustella naevia*)

En fundet i overkørt tilstand ud for "Mors grill" i Sønderborg på vej til morgenobsen den 24.08.82.

Sangere : Alle almindelige sangere forekommer i nogenlunde

rimeagtigt antal i Sønderskoven og Fredsmaj og Torn-/Gærde-/Løv- og Gransanger ses rastende i hegnene langs vandet, især ult.aug.-sep, dog ikke de helt vilde, kun nogle få stykker ad gangen.
Løv-Gransanger (*Phylloscopus*): Største efterårsrast med 9 ex. ved obsposten 28.08.82.
Om foråret raster de dog i noget større tal (op til 50) i pppelhegnet langs kystsiden af Fredsmaj.

Fuglekonge (*Regulus regulus*)

1983	okt.:	1	2	3	4	5	6
				12 r.	4V	1V	

Desuden skal det lige nævnes, at der blev fanget ca. 120 fuglekonger i net ved Fredsmaj den 18.10.83.!

Rødtoppet Fuglekonge (*Regulus ignicapillus*)

Enkelte obs. gjort i Sønderskoven i tidens løb.

Fluesnapperer : Ikke set på rast ved obsposterne. Den grå (*Muscicapa striata*) er nogenlunde almindelig i Sønderskoven, mens den brogede (*Ficedula hypoleuca*) er meget spredt (for spredt)forekommende.

Oenanthe oenanthe (Stenpikker) (Ups!-omvendt s'fæli)

1982 : 28.08 1 r.
19.-23.09 1 r.

1984 : 23.08 1 r.
13.09 1 V
03.10 2 juv. r.

Bynkefugl (*Saxicola rubetra*)

29.08.82 1 V
03.09.84 1 r.

Rødstjert (*Phoenicurus phoenicurus*)

4 rastende i sep. 82 og en hun rastende i ult.sep.84.

Husrødstjert (*Phoenicurus ochruros*)

Eneste obs.: 29.09.84 3 juv. r.
03.10.84 1 syng.

Sønderborg huser ellers en helt pæn bestand, anslået 15-20 par. Muligvis er ovenstående observationer strejffere fra den ene af disse yngelokaliteter, nemlig Erhvervsskolen.

Rødhals (*Erithacus rubecula*)

Direkte træk er kun iagttaget i 82 : 3 SV 02.10 og 1 SV 08.10.

Nattergal (*Luscinia luscinia*)

Findes i Fredsmaj, men er egentlig ikke særlig almindelig i og omkring Sønderskoven.

Ringdrossel (*Turdus torquatus*)

1981 : Fra selve obspunkterne sås : 09.10 1 ♂ r., 13.10 1 ♀ r.
På "Skovbrinken", Sdbg. sås : 09.10 2 ♀ r., 13.10 1 ♂ r.
Tjørnehegnene ved Håndværkerskolen/
det nye "Borgmester Andersen Kollegie" : 09.10 6-7 r.
10.10 6 r., 12.10 6 r.
13.10 22 r., 14.10 7 r.
15.10 2 r..
(28 % ♂, 72 % ♀)

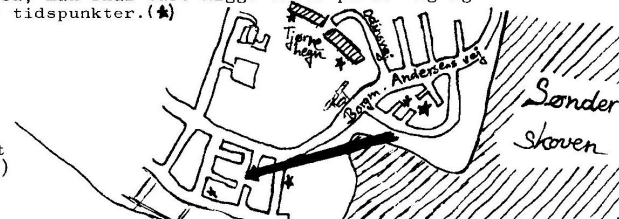
Det vil sige, at der den 13.10 blev set hele 28 ex.

1983 : 4 VSV 08.10 og 2-3 VSV 09.10 ved obspunkterne og 1 ♂ r. i ovennævnte tjørnehegn den 08.10.

1984 : 1 hørt ved obssted 03.10 og 2 ♀'er i tjørnehækken 05.10.

De er der altså, man skal bare kigge efter på de rigtige steder på de rigtige tidspunkter. (★)

hawet
(Sdbg. Bugt)

Solsort (*Turdus merula*)

Det kan da ikke være tilfældighed at der 13.10.84 sås 21 V-flyvende og ingen østers. Det må da være træk, selvom de sås inde over byen allesammen. (Se pilen foroven)

Vindrossel (*Turdus iliacus*)

	sep.						oktober						n.	ialt	
	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4			5
82			2	8	427	428	485							2	1352
83				17	110	1642	1288	123							3197
84		6	10	1257	2438	1486	439						23	5659	

Desværre konstateredes det først i 84, at størstedelen af drosseltrækket foregår inde over byen, så 84-tallene kan ikke helt sammenlignes med de to andre år, da de er inklusive to morgenobs. fra Tandsbjerg (med udsigt over byen). På morgenobsene trak der ca. 500 / time.

Ovenstående siger noget om, hvor tilfældige de noterede træktal er, man burde nok have kædeobs. om morgenen. I forvejen sås der generelt dobbelt så mange vindrosler ved Sønderskoven som på Stignæs årligt i 82-84 !
Pri.nov. 84 foregik der et temmelig stort nattræk af vindrosler spredt over hele Sønderborg.

Generelt kulminerer nattrækket ult.okt.-pri nov. og dagtrækket midt i oktober.

Sangdrossel (Turdus philomelos)

Kun tal mellem 1-10/periode, så de fleste er sandsynligvis overset blandt vindroslerne. Det kan være at arten har et mere udpræget nattræk. I alt fald høres der sidst i okt. et udbredt nattræk over Sønderborg.

Sjagger (Turdus pilaris)

	september						oktober						nov.			ialt
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	3	5	
82				30			32	125	1716				176	331	110	2489
83				144	3		67	144	76	6			120			725
84	1	30		5	11		1	9	714	70	4126	685				5636

I 83 blev der konstateret ret udbredt kuldeutræk i december, (og jan.84), hvilket kan være noget af forklaringen på det ringe træk. Det må konstateres, at trækket fra Stignæs går en anden vej end over Sønderkoven, da Stignæs 20.10.1983 havde næsten hele sit efterårstræk, nemlig 9700 sjaggere, imens Sønderkoven den dag kun havde 135.

84 var generelt et godt år for Sjaggertræk.

Misteldrossel (Turdus viscivorus)

	september						oktober						Stignæs	
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	total	total
82	4		1r		3	2							9	42
83				3	1		11		24	15	4		58	18
84					10		15	18	13	4	2		62	121

Største trækdag med 22 ex. den 20.10.83.

Fyrremejse (Parus montanus)

Der var engang, den 09.10.83, da en yndig lille fyrremejse satte sig i toppen af en lille fyr en halv snes meter fra Per og Martin og skreg dem "dæ dæ dæ" i øret, så disse af deres blund opvågne kunne, for lidt efter at flyve tilbage i den dybe sorte skov.

Topmeise (Parus cristatus)

Holdt til ved Klinten i 83 og 84. Er ellers ikke så almindelig i dette hjørne af Sønderjylland.

Sortmeise (Parus ater)

1 på træk i 81 (15.10)

Blåmeise (Parus caeruleus)

	sep.			oktober						ialt
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82		4	15							19
83							13	6		19
84	27	4	17	10	44	7	17	13		139

Invasionen har altså kunne registreres ved en syv-dobling af trækkende fugle. Ved Stignæs var invasionen 10 gange så stor som ved Sønderkoven.

Musvit (Parus major)

	sep.			oktober						n.		ialt
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	
82			32					15	1	1		49
83								43	41	4		88
84	5	8	2	20	23	135	2	40	173			453

Underligt med 3-4 gange så mange blåmejser som blåmejser, idet både Stignæs og Falsterbo har haft flest blåmejser.

Halemeise (Aegithalos candatus)

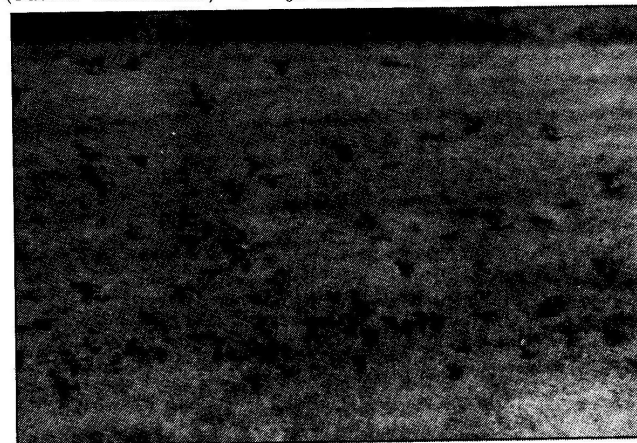
04.10 sås en fouragerende flok i skovkanten (i 84 forresten). og 27.10.84 trak en flok på 13 ex. SV.

Korttået Træløber (Certhia brachydactyla)

Temmelig almindelig både i Sønderborg og i Sønderkoven.

Træløber (Certhia familiaris)

Vistnok halvsjælden på disse kanter- ikke så mange langtåede som korttåede i hvert fald - der kan man bare se hvor velsoignerede selv Træløberne er her i Sønderjylland.

Grosser (Passer domesticus) ? - jo dem er der skam mange av.Skovgrosse (Passer montanus)

Træk kun noteret i 83 : sep. 4 5 6 okt.: 1 2 3 4 5 6
ialt 101 : 25 5 45 14 12

Undulat

Jo, der har skam både været gule og blå undulater ved Sønderkoven. I 82 flokkedes disse med grå-spurvne, i hvis flokke de ikke ligefrem var til at overse. Til sidst endte de vistnok på heggenes spisebord, men egentlig klarede de sig forholdsvis længe i betragtning af hvor mange spurvehøge der havde afset det på dem.

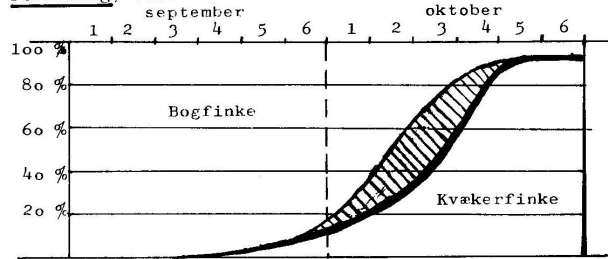
Bog/Kvækerfinke (Fringilla coelebs/montifringilla)

sep.	1	2	3	4	5	6
82	2	16	102	116	5241	15017
83	3			174	2804	2264
84	19	8	577	425	5709	1423

okt	1	2	3	4	5	6	n.1	total
82	4716	3090	2187	5002	6182	417	821	42923
83	308	11774	14914	36142	4310	2160	131	75034
84	1206	17332	14085	2565	4555	2366		50270

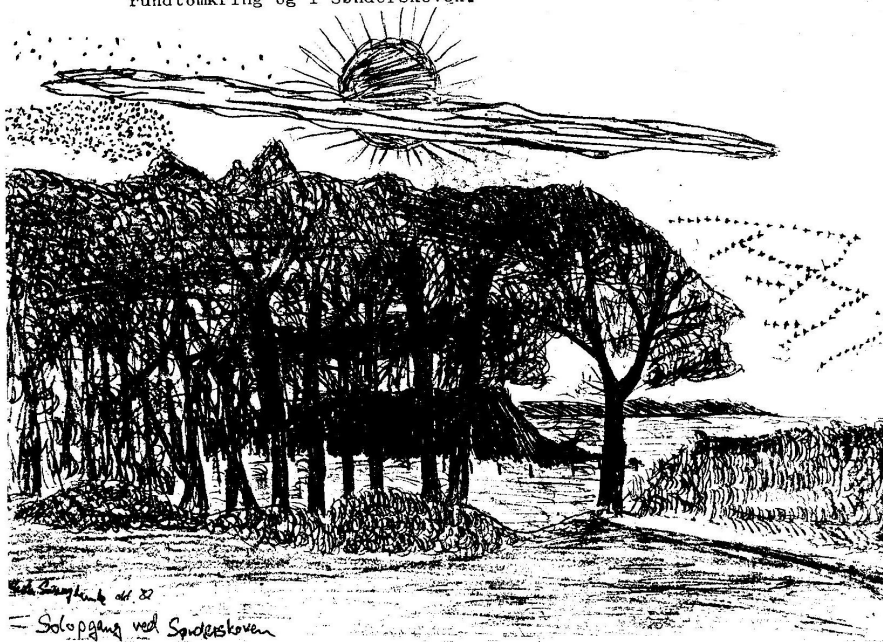
Proportionsmæssigt fin sammenhæng imellem årstotalerne for Stignæs og Sønderskoven. Stignæs har blot 3-6 X flere.

Fordeling, ca.:

Dompap (Pyrrhula pyrrhula)

1 V pri.nov. 82 og 2 V 05.10.84 er det eneste noterede træk. Ellers har der været en del rastende og ynglende i haverne rundt omkring og i Sønderskoven.

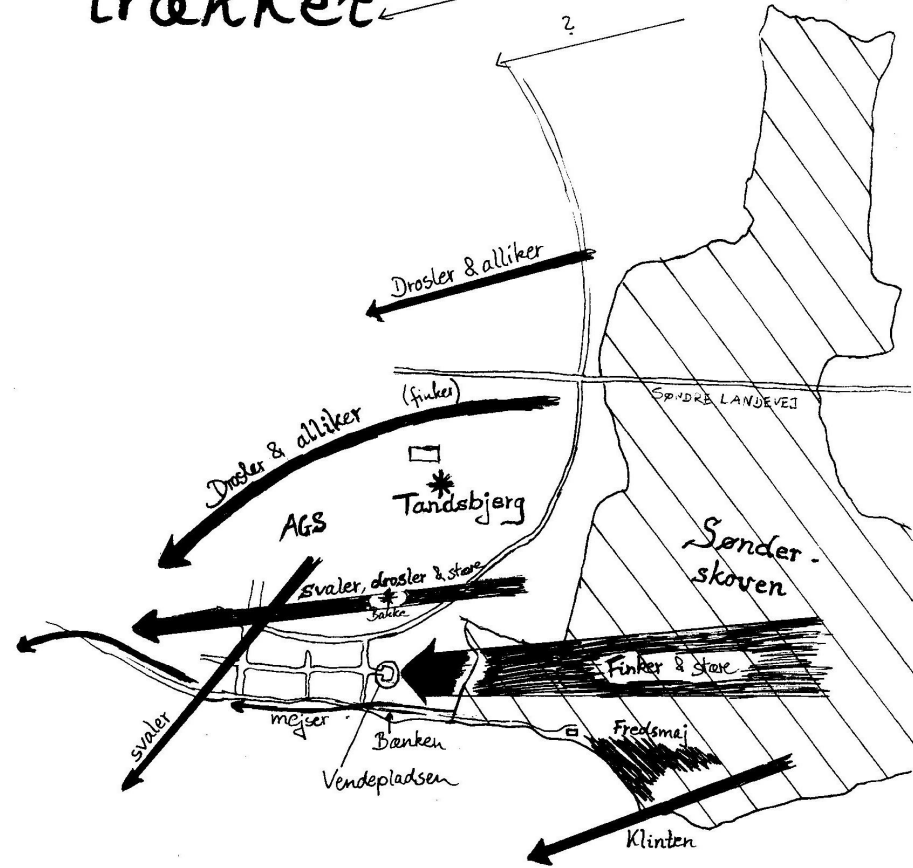

Solopgang ved Sønderskoven

Augustenborg Fjord 37

Småfugle-trækket

*
Bakke ved Spang fyldplads

Kørnebidder (Coccothraustes coccothraustes)

	sep.						oktober						ialt
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82							10	(5.10)					10
83	2	(25.9)											2
84	4			8	2	3	3						20

Som regel kan der hen på foråret ses flokke af kørnebidere omkring skovridergården.

Stillits (Carduelis carduelis)

	september						oktober						n.		
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	ialt
82													11		24
83				18	4		5	11	1	16	4	2			61
84		2	4	2	18		1	8	13	25	7	10			90

Samme tendenser og $\frac{1}{2}$ -1 gang så mange som Stignæs.

Grønirisk (Carduelis chloris)

	september						oktober						n.		
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	ialt
82	9	26	15		15	86	1	7	1	10	48	12	283		517
83					65	40	17	162	225	355	54	63			988
84				7	52	68	15	75	344	400	91	72	151		1275

Desuden skal det lige nævnes, at der har fundet overnatning sted i Fredsmaj, nemlig i feb.83, hvor 60 grønirisk gik til overnatning sammen med 300 tornirisk.

Tornirisk (Acanthis cannabina)

	september						oktober						n.		
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	ialt
82	65	67	161	9	825	408	89	10	56	5	67		66	7	1835
83		13		251	1545	377	72	696	443	479	187	12	2		4077
84				196	615	1300	451	184	428	103	9	73	57		3416

Sammenhængen fremgår klart af tallene - æh...-øhh...-tjah..

Bjergirisk (Acanthis flavivirostris)

	september						oktober						n.		
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	ialt
82		1			13						35		40		89
83									25	71	4		10		110
84							4	158	49	28	90				329

Samme tendens i årlige forekomster som Stignæs - 84 var et generelt godt år.

Gråsisken (Acanthis flammea)

	sep.			oktober			nov.			ialt
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
82		2			1	5	9		8	25
83					4	15	6			25
84	2	5		7	8	6	13	308	? ? ?	349

Invasionen i 84 gav altså 14 X det normale ved Sønderkoven, men det er altså lige til at få gåsehud over at der ikke var observation ved Sønderkoven i nov., da Stignæstallene viser, at hovedtrækket først rigtig satte ind da.

Grønsisken (Carduelis spinus)

	september						oktober						nov.		ialt		
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2		3	
82							146	230	652	164	44	166	830	62	17	5	2318
83							195	618	38	469	349	1046	602	88			3405
84	1		711	120	243	340	66	437	146	176	154	227					2621

Visse år yngler den i Sønderborg og om vinterne forekommer den almindeligt i småflokke hist og her.

Lille Korsnæb (Loxia curvirostra)

	aug.			september						oktober						nov.		ialt	
	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2		3
82																10			15
83														5	32	13		14	64
84	5												7	2	3				17

Mystisk at Stignæs i 83 kun har få tilfældige småobs., imens der i 84 blev set over 1000 !

Stor Korsnæb (Loxia pytyopsittacus)

Den 02.11.82 blev der set 4 hanner og 2 brune, der rastede i obsstedets fyrretræ før de begav sig videre over havet.

Bomlærke (Emberiza caledra)

Aldrig set mellem Sønderborg og skoven.

Gulspurv (Emberiza citrinella)

	september						oktober						nov.		ialt
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	
82	6		13		26	17	1		2	4	11	2	23	1	106
83					12	4									16
84			7	15	19	8	8	47	67	36	11	24			242

Det manglende træk i 83 må simpelt hen skyldes observatørsløvsind.

Rørsurv (Emberiza schoeniclus)

	a.						september						oktober						n.			
	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	ialt
82	1	6	12	12		33	20	33	24	12	22	31	1	1						1	1	261
83						1	18	15	2	36	33	14	5									124
84						2	5	24	62	5	50	42	18	36	11	1						256

Trækker som regel 1-2 ad gangen, jævnt igennem sep.-okt. med max. dagene på omkring 20 fugle.

Snesurv (Plectrophenax nivalis)

Alle obs.: 29.10.83 1 NØ
08 .10.84 1 VNV

Laplandsværling (Calcarius lapponicus) og Hortulan (Emberiza hortulana)

Hvis de har været der er de nok "smuttet", fordi besætningen ikke har været så skræppe til kald o. a. stemmer.

Sammenlignende træktaal af udsøgte arter fra 3 træklokaliteter
for 1 9 8 2

	Sønderskoven	Dovns Klint	Stignæs
Skarv	81	151	rast
Knopsvane	38	48	0
Sangsvane	20	0	17
Pibesvane	4 (24.10)	9 (10.10)	8 (21.10)
Knortegås	4923	2864	2355
Bramgås	395	64	558
Grågås	589	1295	1217
Spidsand	113	564	287
Pibeand	59	3250	427
Krikand	47	371	107
Skeand	40	49	67
Havørn	1 (4.11)	1 (14.10)	1 (23.10)
Musvåge	3882	6632	24204
Fjeldvåge	39	78	92
Hvepsevåge	410	1909	2373
Duehøg	1	3	1
Spurvehøg	848	2768	3638
Rød Glente	0	28	28
Fiskeørn	11	24	78
Rørhøg	24	60	129
Blå hørhøg	43	85	143
Vandrefalk	2	1	4
Lærkefalk	7	18	27
Dværfalk	19	60	59
Aftenfalk	1	2	11
Tårnfalk	75	110	217
Strandskade	98	95	205
Vibe	595	559	2590
Hjejle	475	292	1181
Strandhjejle	24	96	200
Dobber	40	45	265
Storspove	85	27	62
Lille Kobbersneppe	48	31	174
Alm. Ryle	15	205	301
Alm. Kjove	2 (31)	21	1
Storm/Sølv/Hættemåge	670	2618	0
Hav/Fjordterne	32	54	0
Huldue	73	762	416
Ringdue	28252	45250	66200
Mursejler	176	581	1781
Hedelærke	9	34	33
Sanglærke	914	777	2942
Digesvale	198	2830	2881
Landsvale	4489	3134	6033
Bysvale	146	71	420
Skovpiber	1677	797	2828
Engpiber	1964	1825	4180
Gul Vipstjert	943	1136	7596
Hvid Vipstjert	99	998	213
Stor Tornskade	4	20	4
Stør	8705	49260	58487
Allike	15358	13384	17553
Krage/Råge	4215	4048	5230
Jernspurv	345	50	740
Vindrossel	1352	709	551
Sjagger	2489	4589	6800
Misteldrossel	42	94	42

fortsættes

Træktaal fra 1982, fortsat . .

	Sønderskoven	Dovns Klint	Stignæs
Musvit	49	4	28
Bog/Kværkefinke	42923	156100	131136
Kærnebidder	10	0	5
Stillits	24	144	39
Grønirisk	517	1461	172
Tornirisk	1835	2190	2181
Bjergirisk	89	381	182
Gråsisken	25	0	15
Grønsisken	2318	3125	11017
Lille Korsnøb	15	43	211
Gulspurv	106	133	191
Rørspurv	261	39	705

Det er virkelig tragisk, at hovedtrækket af ænder, gæs, vadere og mågefugle går ind gennem Flensborg og således lige netop ikke kan ses fra Sønderskoven. Parentesen hos Alm.Kjove angir de Kjover, der er set trækkende ind gennem fjorden fra Kragesand.

KNORTEGÅSETRÆKKET i okt. 82 fortjener næsten særlig omtale.

Hovedtrækket satte ind den 03.10 og blev anslået til ca. 8000 fugle over SV-Sjælland. (Nøjagtige detaljerede angivelser over sted, tid, flokstørrelse osv. findes i Stignæs 82 -rapporten).

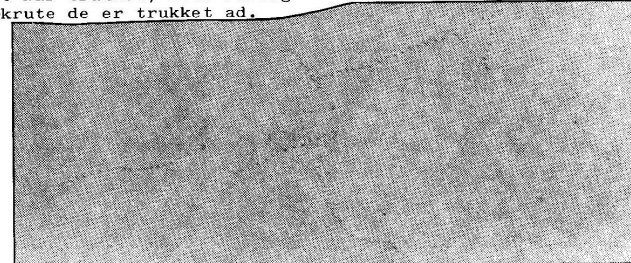
Det er sandsynligvis de samme fugle der er set forskellige steder over Sønderjylland, såsom Åbenrå (1500), Hostrup Sø (3000), Sønderskoven (3500), Tønder (325), og i en 5 km bred front mellem Eggebæk og Lydersholm i Midsønderjylland (3300) : ialt omkring 8-12.000 over SJ.

Den 03.10 blev der ikke set træk ved Dovns Klint, men der blev set 3850 knortegæs over Tryggelev Nor, men det ligger næsten for sydligt til at kunne have noget med ovennævnte træktaal at gøre.

Der var altså virkelig tale om et bredt knortegåsetræk, og hele dette scenari afspillede sig inden for blot nogle få timer, nemlig fra kl. ca. 14 og til solnedgang, og selv efter solnedgang kunne der ved Sønderskoven høres trækkende flokke.

Den 10.10 satte der atter et stort træk ind, men denne gang mere sydligt, idet der blev set 2145 fugle over Dovns Klint og Sydlangeland, 1220 ex. ved Sønderskoven og 8-900 fugle ved Stignæs, hvilket passer fint med vindtryksforholdene på trækruterne, idet der den 10.10 var Østenvind styrke 3, imens der den 03.10 havde været Sø-vind, 3-5, hvilket bevirkede et nordligere træk.

Det kunne være spændende at indsamle alle detaljerede oplysninger om flokstørrelse, klokkeslet, trækretning osv. (Også fra f.eks. Køge bugt, hvor de må være set) og på den måde få et totalt overblik over hvor mange knortegæs der ialt har trukket, hvor hurtigt de har trukket og hvilken trækrute de er trukket ad.

Desværre er det først i sidste øjeblik jeg har fået neglene i en Sydlangelandsrapport, nemlig den eneste der er lavet indtilvidere (1982), men endnu ikke er udkommet. Derfor har jeg ikke kunnet nå at gøre mere ud af sammenligningen end i tabellen på de foregående sider.

Lars Mogensen takkes mange gange for så velvilligt at have stillet den ene af de fem eksisterende rapporter til rådighed.

Det kunne iøvrigt også have været meget interessant/relevant, foruden Stignæs rapportererne at have haft rapporter fra Falsterbo og andre træksteder langs den skånske vestkyst til sammenligning, men det ville også straks have krævet et større studium.

I hvert fald stilles detaljerede data fra Sønderskoven (primærmaterialet) + Sydlangelandsrapporten og Stignæs-rapporterne til rådighed til låns, hvis du skulle have lyst til selv at sidde og pusle med træktaal fra forskellige lokaliteter og de andre rapporter kan vel også skaffes på en eller anden måde.

Henvendelse : SoK - Martin Seeberg Lemke
Avnbølvej 10
Ullerup
6400 Sønderborg

Arternes rækkefølge i denne rapport følger iøvrigt :
"Fugle i Europa" (A. Singer & B. Bruun).

Litteratur : "Fugle i Europa" (A. Singer & B. Bruun)
Stignæs Rapporterne 1981, 1982, 1983 & 1984.
Sydlangelandsrapporten 1982
Sønderjyllandsrapporterne 1964-1984.

Forkortelser anvendt i rapporten :

aug./sep./okt./nov./n./o./s./a. : månedsforkortelser.
V, Ø, S, N, SV, VSV : retninger i hvilke fuglen er
fløjet eller hvorfra vinden kom.

ad. = adult = gammel udfarvet fugl
juv. = juvenil = ungfugl
imm. = immature = ungfugl i overgangsdragt ml. juv. og ad.
r. = rast
tr. = træk
lok. = lokalitet
obs. = observation (obset = observeret)

pri. = primo = de første 10 dage i
med. = medio = de midterste 10 dage i
ult. = ultimo = de sidste 10 dage i

SJ = Sønderjylland

Dobber = Dobbeltbekkasin

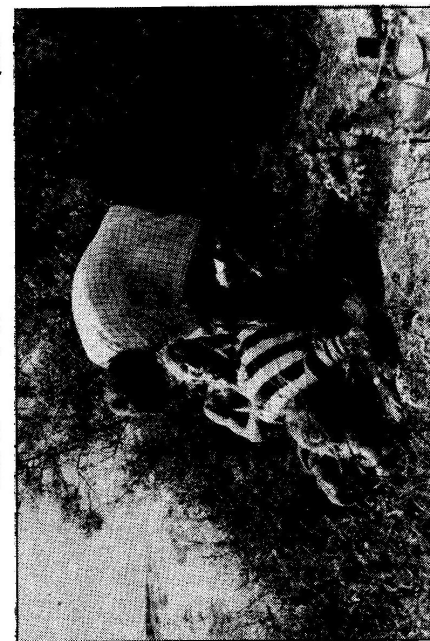
Er man for flabet får man en tur i hækken -
"Hov, - hvad var nu det der smuttede der ?"

Mandskabet ved Sønderskoven i '83.

Det tunge skyts klar til observation -
kom bare an pippere !

Socialt samvær, bunkerhygge eller kald det
hvad I vil ved Sønderskoven.

Trækket ved Sønderskoven 1981-84.

Hvert år ses der på fugletræk ved en lang række gode træk - lokaliteter, og det er altid spændende at se, hvad en forestående sæson vil bringe. Om det bliver invasion af mejser, skovskader eller silkehaler, om østenvinde flyger østlige fuglearter til Danmark eller om vejrforholdene resulterer i pludselige kanontrækdage for den ene eller den anden art, eller om man blot kan afløse en god ynglesæson for en fugleart ud af tæktallene.

I det følgende bringes en kort oversigt over, hvad der på denne måde har præget trækket ved Sønderskoven 1981-84 :

1981 : Gav et godt rovfugletræk, specielt kulmination med okt. Desuden godt år for Ringdrosler (max. 28 r. 13.10) og fin afslutning på sæsonen med en havørn 04.11 og Silkehaleinvasion.

1982 : Ret fint, varieret rovfugletræk (falke & kørhøge), selvom der ikke var de helt store musvåge- og spurvehøgetal.

Koncentreret gennemtræk af landsvaler ult.aug.-sep. Kjøver, Nordiske lappedykkere og Vandrefalk pri.sept
Oktober : Kanontræk af knortegæs 03.+10.10 og et stort ringduestræk som følge af østenvinden.

1983 : Ikke det vilde træk indtil ult.sep. pga. dårligt vejr, men så til gengæld et par gode dage :
19.-20.09 : Vandredværg- og Lærkefalk, fiskeørn, Duehøg, Blå Kørhøg, Sortterne og Isfugl.
23.09 : Vandrefalk, 6 Dværgfalke, 1890 Jernspurve
29.09 : Kongeørn, Rød Glente og 8 Blå Kørhøg.
09.10 sås der fyrremøjse og 18.10 30.000 finker (rekord)

Som det er bemærket fra træklokaliteter rundt omkring, var 83 et vældig godt kragefugleår. Rekorddager for Sønderskoven (Danmark ?) blev 21.10, hvor der trak over 10000 kragefugle (heraf 8800 alliker) og som lidt ekstra krydder blev der set lille flagspætte og vandstør på træk!
Den 28.10 blev der set en knopsvane flyve med krum hals ! og ellers var 83 et godt år for Korsnøb og skovskader (mindre invasion).

Fin sæsonafslutning med 125 blisgæs SV 08.11.

83 blev et usædvanligt godt år for kragefugletræk. Her ses en flok alliker, som efter et kort rast trækker videre. (Tandsbjerg plejehjem i baggrunden).

Trækket i 1984 (fortsat fra forrige side)

1984 : Usædvanligt mange bjergvipstjerter i sep.-okt., også fra en del andre træklokaliteter tyder på en god ynglesæson.

Flere dage med o. 10000 finker i oktober. Godt musvågetræk midt i oktober (over 2000 ex. både 14.10 & 16.10), men ellers elendigt rovfugleår og ekstraordinært elendigt vadefugleår.

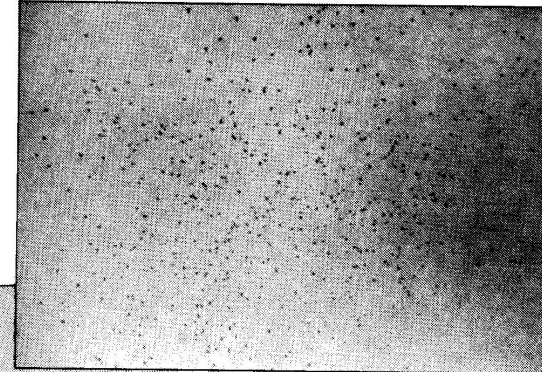
Gråsisken invasion ult.okt - nov.

Trækket i 1985 !

1985 : Også trækket for 85 er allerede godt i gang. I august er således allerede set adskillige hundrede skovpibere og gule vipstjerter foruden en del vadefugle, gøg, 10 små korsnøb, en del våger og spurvehøge, 24 Islandske ryler, 4 lærkefalke (heraf 3 den 28.08) og meget andet. Foreløbigt har det jo været ret blæsende den første uges tid af september, men ellers tegner det godt...

Et forslag : Tag rapporten med ned til Sønderskoven og læs og diskutér den med de andre dér i Weekenderne i sep.-okt.

Udsnit af en trækkende ringdueflok.

Observation fra "Vendepladsen" 1983.

Ved jævn-hård vind er dette den bedste obsplads til morgenobsen, idet bølgeslagene fra stranden overdøver småfuglenes kald.

Man har dog bedst udsyn ind over byen fra "Bænken".

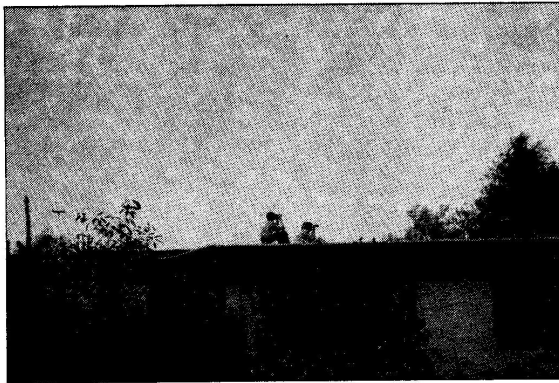
Sønderskoven fremover ...

For at kunne danne sig et indtryk over fuglenes trækmonstre og disses vejrpåvirkelighed, bestandssvingninger og mange andre forhold, må man have træktalet fra mange lokaliteter, for desto flere træklokaliteter der foreligger rapporter og træktalet fra, desto mere detaljeret et billede over fuglenes trækbevægelser og forekomster vil man kunne få.

Derfor er det vigtigt også fremover at lave nøjagtige optegnelser (tid, vejr, træk osv.) under observationer ved Sønderskoven.

Disse optegnelser bedes fremover indsendt til SOK - Sønderjysk ornitologisk Kartotek og kommer til at indgå i Sønderjylland-rapporten.

Adr.: Martin Seeberg Lemke
Avnbølvej 10, Ullerup
6400 Sønderborg

Observationsposten på familie Jansens tag, hvorfra trækket opdagedes i 1981.

Forbipasserende har sikkert undret sig over, hvad vi så tit og ofte sad og glanede efter deroppe.

Billedet er taget og sendt til rapporten af Edith Skjoldborg, en af naboerne til Jansenerne, og hun skal hermed have mange tak for opmærksomheden.

Ringmærkning : For ordens skyld skal det da lige nævnes, at Sønderskoven skam også har forsøgt sig med ringmærkning, idet vi havde inviteret Sønderjyllands lokale ringmærker Vagn Lind til at "tage en tårn" i efterårsferien.'83.

Den 17. + 18.10 havde vi ca. 120 m. net oppe i Fredsmaj-området, hvilket resulterede i følgende ringmærkninger :

Jernspurv	17	Topmejse	2
Rødhals	15	Sumpmejse	1
Grønsisken	10	Rørspurv	1
Solsort	6	Gærdesmutte	1
Musvit	6	Sangdrossel	1
Dompap	3	Korttået Træløber	1

Ialt 63 mærkede. Desuden blev der fanget ca. 120 fuglekonger, som vi måtte sende afsted igen uden ring, da vi ikke havde nogen af den specielle ringserie disse små ska ha' på.

Hørt ved Sønderskoven : Under en lille fuglesnak fortalte en forbipasserende hundeluffer ivrigt om en oplevelse han engang havde haft :

(En bette joke)

... ja, og det mest fascinerende var jo at de begyndte at trække i skumringen og så kunne man deroppe i luften høre at de trak i massevis... også om natten.

Observatør : Har du nogen ide om hvilke fugle det kan have været, . . . gæs...ænder...regnsøver eller småfugle ?

Den forbipasserende tøvede efter et stykke tid : " mmæh... øøh... jaah.. altså det har jo hovedsagligt været fugle nordfra !".

Redaktion : Martin Seeberg Lemke

Desuden takkes Martin Seeberg Lemke mange gange for grundig og kritisk korrekturlæsning af rapporten.

Tegninger, Fotos, Forside og Layout :
Martin SeebergLemke.

Udgiver : DOF- Sønderjylland &
Ornitologisk Forening for ALS og Sundeved.

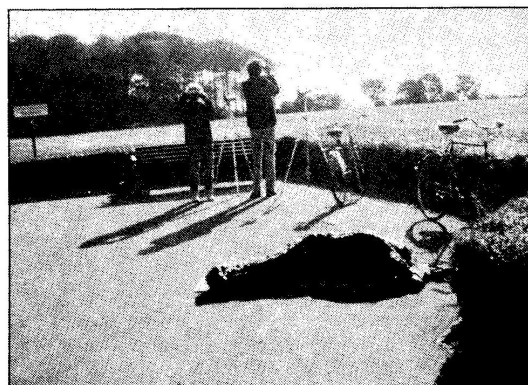
Familieråhygge ved Sønderskoven.

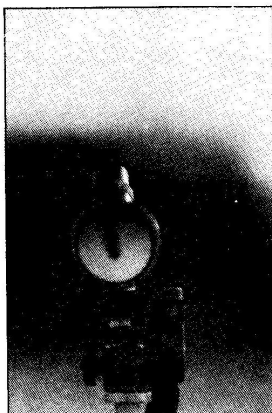
Observation ved "Bænken"
(Broagerland i baggrunden)

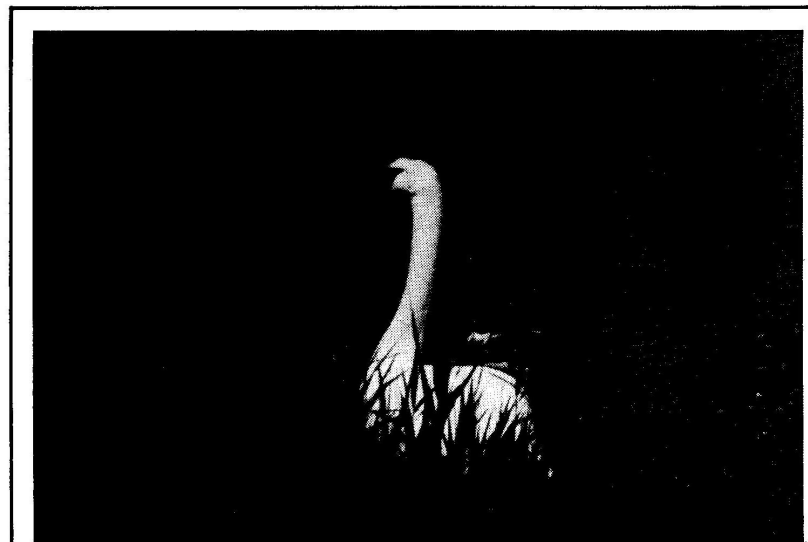
"Klinten" med Kegnæs
i baggrunden -
et oplagt fotomotiv.

Man vil jo nødigt gå glip af noget
bare fordi man har været ude at feste.!

Kålorm observeret
på træk ! Hwafånaed??

Et dejligt syn... Knopsvanepar med unger. Foto: Kim S. Winther.

RØDBEN

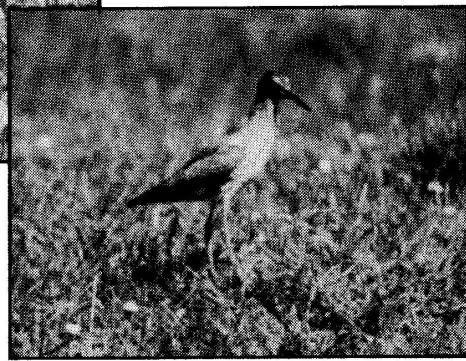
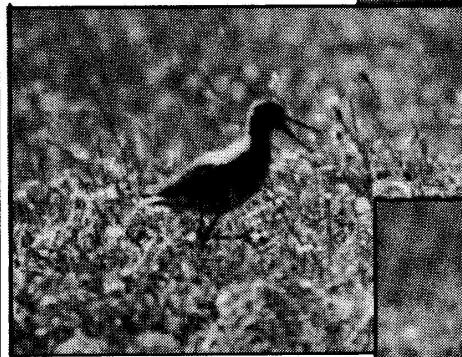
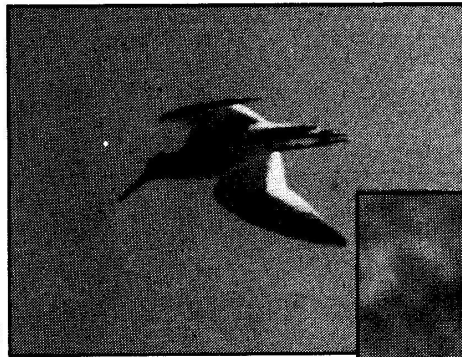

Foto: Kim S. Winther